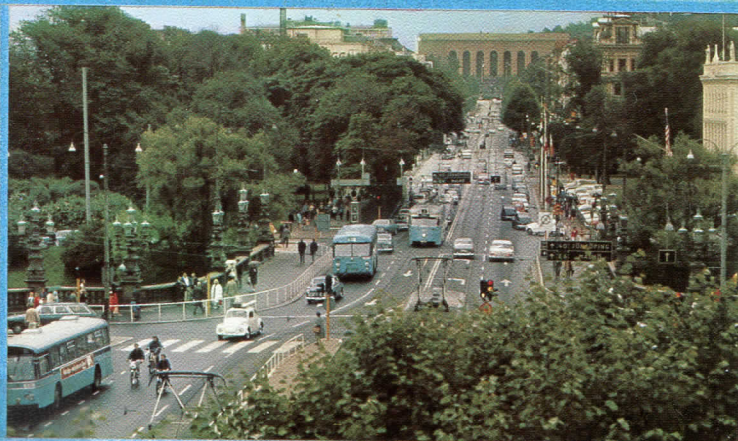

Hindler

KAVA PROGRAM

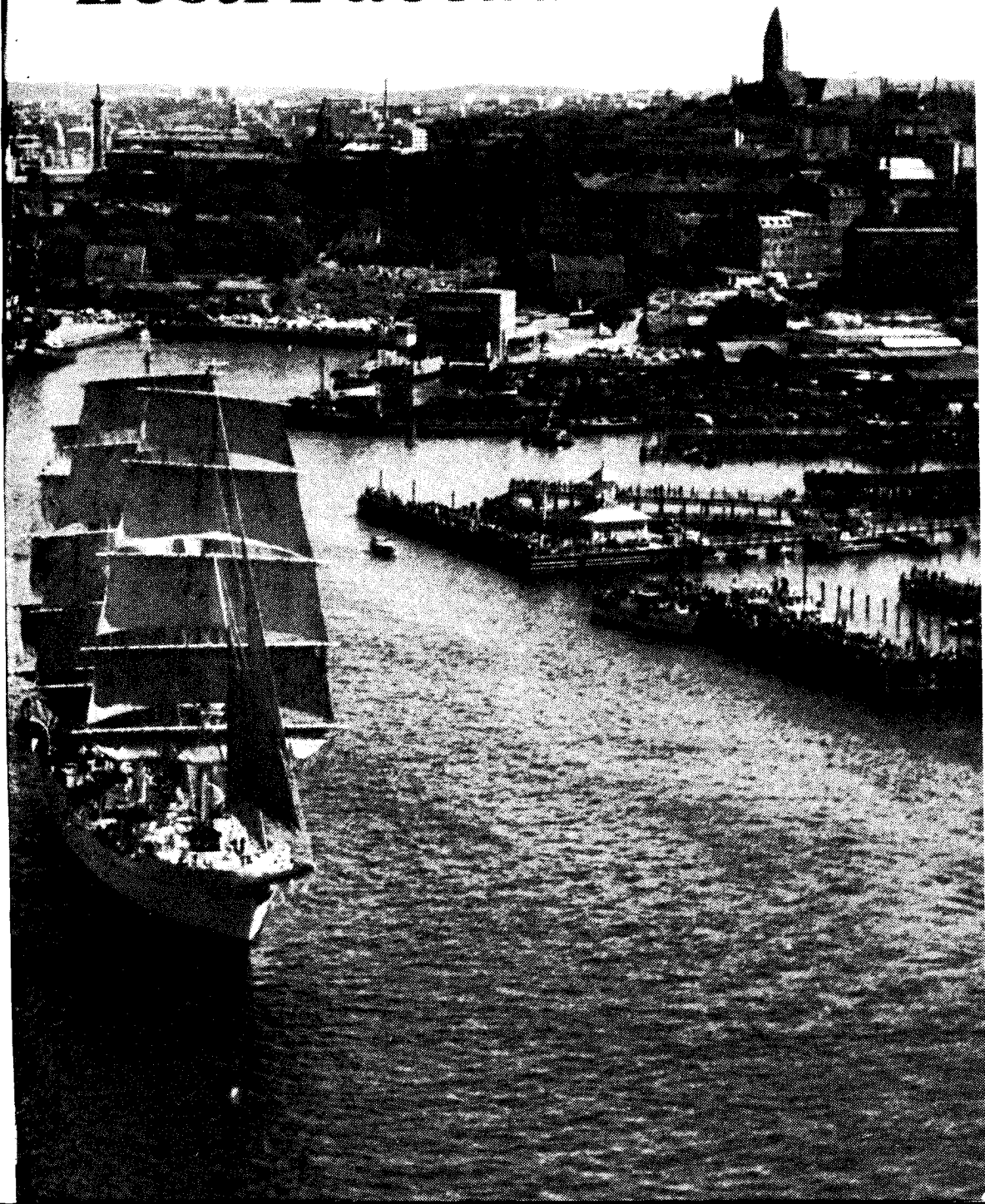
GÖTEBORG

estival 83

Eesti Päevad Rootsis

Estival 83 kava

Toimetus:

Aho Rebas

Toomas Lehes

Printed in Sweden
Kompendiet - Lindome
1983

estival 83

Eesti Päevad Rootsis

Iga inimene vajab aeg-ajalt midagi meeltülendavat. Positiivsetest elamustest ammutame jõudu edaspidisteks tegevusteks.

Eestlaste ülemaailmsed suurkogunemised — Estod — on olnud vabade eestlaste pidupäevadeks, mis on andnud inspiratsiooni ja julgust meie rahvusgrupi püüdlustele. Ergutus üksnes EstoDEST on aga vähe. Peame pidevalt ümbritsevale ühiskonnale ja kasvavale eesti päritoluga põlvkonnale tutvustama meie kultuuripärandit ja selgitama meie sihte.

Selleks otstarbeks korraldame Göteborgis 20.—23. mail 1983 esimesed ülerootsilised Eesti Päevad — Estival 83 — ja kutsume siinjuures kõiki eestlasi ja nende sõpru osa võtma sellest suurüritusest!

Estival 83 kavas on programmipunkte igalt kultuurialalt. Göteborgi esinduslikemates ruumides tuleme kokku laulupeoks, rahvapeoks, rahvantsupeoks, kontsertideks, teatrietendusteks ja mitmeteks teisteks üritusteks.

Estival 83 raames toimub arvukalt näitusi, mis tutvustavad eestlaste tagapõhja ja kultuuri. Eesti kirikud ja organisatsioonid korraldavad oma eri kokkutulekud ja toimub ühine Eesti Organisatsioonide Kongress. Lastele ja noortele on kavandatud eriline programm ja teistest rahvustest eesti sõpradele ja perekonnaliikmetele korraldatakse huvitavaid rootsikeelseid ettekandeid. Estival 83 on koondatud Rootsi eestlaskonna rahvuslik demonstratsioon. Osavõtjate ühine rongkäik läbi linna lõpeb resolutsiooni vastuvõtmisega, kus nõuame vabaduse taastamist Eestis ning eesti rahvale enesemääramise õigust omal maal.

estival 83

Estnisk kulturfestival

Varje människa behöver emellanåt inspirerande upplevelser som förändrar vardagarna till festdagar. Ur positiva upplevelser hämtar vi kraft till framtida uppgifter.

Esternas världsfestivaler har blivit de fria esternas festdagar, som har givit ny inspiration och nytt mod till vårt folks strävanden. Inspirationen enbart från världsfestivalerna räcker emellertid inte. Vi måste ständigt presentera vårt kulturarv och våra nationella mål för det omgivande samhället och för nya uppväxande generationer av estniskt ursprung.

Därför arrangerar vi i Göteborg den 20—23 maj 1983 den första estniska kulturfestivalen i Sverige — ESTIVAL 83 — och inbjuder härmed alla ester och deras vänner att delta i detta storevenemang.

I programmet för ESTIVAL 83 finns arrangemang av mycket varierande slag. I Göteborgs mest representativa lokaler samlas vi till sångfest, folkfest, folkdansfest, konserter, teaterföreställningar och en mängd andra aktiviteter.

Inom ramen för ESTIVAL 83 anordnas ett stort antal utställningar, som presenterar esternas bakgrund och kultur. De estniska kyrkorna och organisationerna ordnar egna sammankomster och gemensamt arrangeras De Estniska Organisationernas Kongress. För barn och ungdom finns särskilda aktiviteter och för dem som inte talar estniska ordnas en del intressanta svenskspråkiga arrangemang.

ESTIVAL 83 är de i Sverige boende esternas gemensamma styrkedemonstration. Deltagarnas festivaltåg genom Göteborgs centrum slutar med mottagandet av en resolution, där vi kräver att esterna skall återfå frihet och självbestämmande i Estland.

estival 83

Raamkava

Reede 20.5

- 15.00 Lapsed külastavad Eesti Mängukooli Stora Katrinelund'is
- 17.00 Estivali keskus ja näitused avatakse Scandinaviumis
- 17.00 Gustav Adolfi gümnaasiumi õpilaste kokkutulek EÜS-i korteris
- 18.00 Andres Küng'i ettekanne *Tänapäeva olukord Eestis* rootsi keeles Röhsska kuuldesaalis (Eesti Sõbrad)
- 19.00 Estival-Pub avatakse
- 20.00 *Sümfooniakontsert* Scandinaviumis

Laupäev 21.5

- 09.00 Spordivõistlused noortele GSIF-i spordihoones Mossenil
- 10.00 Eesti Opetajate kokkutulek Scandinaviumi filmisaalis
- 10.00 Näitus *Eesti meie südameis* avatakse Kontsertmaja fuajees
- 10.00 Eesti Sõbrad: Rootsikeelsed lühiettekanded Röhsska kuuldesaalis
- 11.00 *Eesti kunsti üld- ja müüginäitus* avatakse Eesti Majas
- 11.00 Näitused ja esinemised Nordstadstorget'il
- 13.00 *Estivali avamine ja Laulupidu* Scandinaviumis
- 17.00 *Laulusolistide kontsert* Kontsertmajas
- 17.00 Teater *Muruätas aasaheinamaal* Stenhammarsalen'is
- 17.00 Eesti Sõbrad: *Eesti eri rahvuste tutvustamine* rootsi keeles Röhsska kuuldesaalis
- 17.00 Göteborgi Eesti Seltsi Bridzhiringi turniir
- 18.00 *Lastedisko* Stora Katrinelund'is kooliealistele
- 19.00 Estival-Pub
- 20.00 *Käbi Laretei klaverikontsert* Kontsertmajas
- 20.00 Teater *Säärane mulk ehk sada vakka tangusoola* Stenhammarsalen'is
- 20.00 *Noorte laevasõit* Göteborgi saarestikus m/s Styrso'ga

Pühapäev 22.5

- 08.00 *Korvpallivõistlus Narva-Kalev* GSIF-i spordihoones Mossenil
- 09.00 Spordivõistlused noortele
- 08.30 *Eesti Organisatsioonide Kongress* Burgårdeni gümnaasiumi aulas
- 10.00 *Kirjandus-muusikaline ennelõuna* Stenhammarsalen'is
- 11.00 *Linnaorienteerumine* lastele Mosseni spordiväljakult
- 13.00 *Rongkäik* Gustav Adolphi turult Götaplatsen'ile
- 15.00 *Kontsertjumalateenistus* kirikukooriga ja solistidega Kristiine kirikus
- 15.00 Esinemised Liseberg'is
- 16.00 *Noorte kontsert* Rondo's
- 16.00 Teater *Rong väljub hommikul* Stenhammarsalen'is
- 17.00 *Instrumentaalsolistide kontsert* Kontsertmajas
- 19.00 *Rahvapidu* Scandinavium'is
- 21.00 Estival-Pub

Esmaspäev 23.5

- 10.00 *Kirikukontsert* Camerata Karlsruhe'ga Kristiine kirikus
- 12.00 *Rahvatantsupidu Simman* ja *Estivali Finaal* Scandinaviumis
- 15.00 *Piknik* Trädgårdsföreningen'is
- 19.00 Estival-Pub

Program

Fredag 20.5

- 15.00 Barnen besöker Estniska lekskolan i Stora Katrinelund
- 17.00 *Estival-centrum och utställningarna* i Scandinavium öppnas
- 17.00 Eleverna från Gustav Adolfs gymnasium samlas i EUS
- 18.00 Estlands Vänner: Andres Kungs föredrag *Läget i dagens Estland* i Röhsska museets hörsal
- 19.00 Estival-Puben öppnas
- 20.00 *Symfonikonsert* i Scandinavium

Lördag 21.5

- 09.00 Idrottstävlingar för ungdom i idrottshallen Fysiken vid Mossen
- 10.00 *De Estniska Lärarnas möte* i Scandinaviums filmsal
- 10.00 Utställningen *Estland i våra hjärtan* öppnas i Konserthuset
- 10.00 Estlands Vänner: Svenskspråkiga föredrag i Röhsska museets hörsal
- 11.00 Utställningen *Estnisk konst* öppnas i Estniska huset
- 11.00 Utställningar och uppträdanden på Nordstadstorget
- 13.00 *Invigning av Estival 83 och Sångfest* i Scandinavium
- 17.00 *Sångkonsert* i Konserthuset
- 17.00 Teater *Murumätas aasaheinamaal* i Stenhammarsalen
- 17.00 Estlands Vänner: Svenskspråkig presentation av Estlands olika folkgrupper i Röhsska museets hörsal
- 17.00 Göteborgs Estniska Förenings bridgeturning startar
- 18.00 *Diskotek* för skolungdom i Stora Katrinelund
- 19.00 Estival-Puben öppnar
- 20.00 *Käbi Lareteis pianokonsert* i Konserthuset
- 20.00 Teater *Säärane mulk ehk sada vakka tangusoola* i Stenhammarsalen
- 20.00 *Ungdomens båtutfärd* i skärgården med m/s Styrso

Söndag 22.5

- 08.00 Basketbollmatch Narva—Kalev i Fysiken
- 09.00 Idrottstävlingar för ungdom
- 08.30 *De Estniska Organisationernas Kongress* i Burgårdens gymnasium
- 10.00 *Litterär-musikalisk matiné* i Stenhammarsalen
- 11.00 *Stadsorientering* för barn med start vid Mossens idrottsplats
- 13.00 *Festivaltåg* från Gustav Adolfs torg till Götaplatsen
- 15.00 *Musikgudstjänst* med kyrkokörer och solister i Christine kyrka
- 15.00 *Uppträdanden* i Liseberg
- 16.00 *Ungdomskonsert* i Rondo
- 16.00 Teater *Rong väljub hommikul* i Stenhammarsalen
- 17.00 *Instrumentalolisternas konsert* i Konserthuset
- 19.00 *Folkfest* i Scandinavium
- 21.00 Estival-Puben öppnar

Måndag 23.5

- 10.00 *Kyrkokonsert* med Camerata Karlsruhe i Christine kyrka
- 12.00 *Folkdansfesten Simman* samt *Avslutning av Estival 83* i Scandinavium
- 15.00 *Picknick* i Trädgårdsföreningen
- 19.00 Estival-Puben öppnar

JUHATUS — STYRELSE

Esimees
Abiesimees
Sekretär
Kavasektsiooni juht
Informatsiooni sektsiooni juht
Majanduse sektsiooni juht
Ametita liikmed

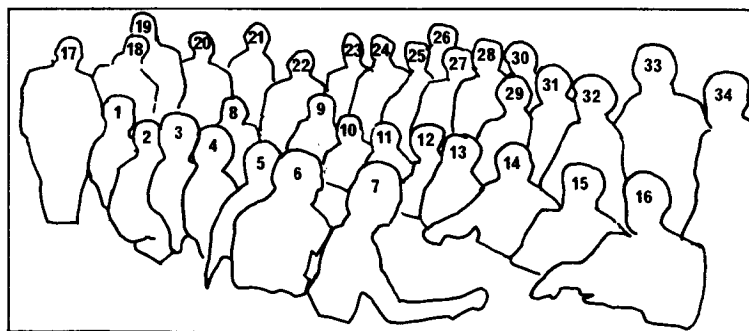
Hain Rebas
Gerhard Peet
Epp Anderson
Evald Soomägi
Aho Rebas
Mart Nõmm
Sven Hanson, Kalle Onno, Siim Saare, Eva
Värbu,

Estival 83 Peatoimkonna koosolek jaanuaris 1983.

(Foto: Oskar Kopler.)

1. Oskar Targama
2. Ivi Soomägi
3. Aino Jakobson
4. Evi Lepik
5. Karin Aasma
6. Andres Niitepõld
7. Epp Anderson
8. Eugenia Ojasoo
9. Aho Rebas
10. Aili Kuldasaar
11. Hiie Tahvonen
12. Els Raal
13. Thea Roog
14. Kalle Onno
15. Evald Soomägi
16. Gerhard Peet
17. Enno Abel
18. Arvi Moor
19. Andres Merelaid

20. Ilmar Aidla
21. Mart Nõmm
22. Susanna Tomson
23. Emil Odraks
24. Jaan Riisenberg
25. Hain Rebas
26. Kalju Reesalu
27. Ants Seimre
28. Vello Piirsalu
29. Katrin Avasalu
30. Tiit Tihane
31. Elmar Ojaste
32. Helju Broberg
33. Rain Rebas
34. Andres Kamarik

KAVASEKTSIOON

Sektsiooni juht
Laulupidu

Sümfooniakontsert
Rahvapidu

Teater

Laulusolistide kontsert
Kontsert jumalateenistus
Instrumentaalsolistide kontsert
 Näitused

Noorte kontsert
Laste kava

Rahvatants

Estivali kino
Filateelia
Eesti sõbrad

Estival-Pub
Sport
Nordstadstorget
Scandinavium
Liseberg
Rongkäik
Kirjandus-muusikaline ennelõuna
Noorte laevasõit
Piknik

INFORMATIOONISEKTSIOON

Sektsiooni juht
Massimeediumid
Turustamine
Kultuuri turg
Info-keskus
Trükised
Linna ehtimine

MAJANDUSSEKTSIOON

Sektsiooni juht
Toetused
Estivali büroo

Evald Soomägi
ELR, Jüri Raid, Emil Odraks, Oskar
Targama, Anne Nõmm, Evi Lepik
Jaagup Perem, Harri Truus, Eero Tarjus,
Hilja Ivalo, Ants Antepion, Aino Miks
Thea Roog
Andres Merelaid, Harry Veidemann, Raivo
Heinsoo, Olavi Lepp
Helju Broberg, Helmut Laanemets, Otto
Reimo
Katrín Avasalu, Kuldar Parik
Vello Piirsalu, Jaak Reesalu
Paavo Võörman, Hilja Saarne, Alfred Pisuke
Rain Rebas, Jaan Savioja, Karin Aasma, Ma-
ret Almqvist, Jüri Soomägi, Elmire Kägi,
Wello Uuskyla, Arnold Randsalu, Alfred
Kaing.
Raivo Heinsoo, Siim Broberg
Evi Lepik, Karin Päts, Helle Rodéhn,
Haide Carlsson, Katrin Avasalu, Vello
Hansen, Marianne Lõhmus, Maritta
Idavain, Raivo Hansen.
Eugenia Ojasoo, Maret Sooaru, Raivo
Hansen, Eevi Kaar
Jüri Pärn
Elmar Ojaste
Andres Niitepõld, Rolf Lundström, Carl-
Henrik Rodéhn
Kenn Kriisa
Vello Hansen
Andres Kamarik, Jaan Riisenberg
Kalju Reesalu
Hiie Tahvonen, Aili Kuldasaar
Evald Soomägi
Arvi Moor, Helgi Laussen, Olew Ott
Ilmar Karro, Rein Karro
Vambola Raja

Aho Rebas
Ülo Ignats, Eesti Päevaleht
Ants Seimre
Tiit Tihane
Ivi Soomägi
Toomas Lehes
Ilmar Aidla, Els Raal

Mart Nõmm, Emil Odraks
Susanna Tomson
Eesti Komitee, Gerhard Peet, Aino Jakobson

RIKTLINJER FÖR ESTIVAL 83

fastställda av estniska organisationer i Göteborgs Estniska Hus lördagen den 15 maj 1982.

Mål och medel

De större exilestniska sammankomsterna (sångarfester, ESTO, estivaler) skall i första hand uppfattas som *medel* i vår fortlöpande nationella verksamhet. Genom dessa storevenemang vill vi åstadkomma:

1. nationell och kulturell samling
2. förutsättningar för en positivt laddad nationell identitet.

Med dessa medel arbetar vi för att nå våra *mål* — att bevara och vidareutveckla vårt språk och våra kulturella traditioner. Dem betraktar vi som vår mest värdefulla nationella tillgång.

Vårt *slutmål* är emellertid att återinföra mänskliga rättigheter och förverkliga principen om nationers oberoende i vårt hemland. Härvid viker vi inte.

Det estniska folket

Begreppet *det estniska folket* förenar alla ester utan avseende på geografisk uppehållsort. Särskilt välkomna till våra storevenemang är dock landsmän, vilkas dagliga tillvaro fjärmats från alla frihetliga kriterier, dvs. majoriteten av vårt folk, i hemlandet.

Paritet

Det är inte fria esters uppgift att bygga skiljeväggar mellan vår nations numera globalt skingrade grupperingar. Vi diskriminerar inte ester eller estnisk kulturkamp.

Samverkan

Genom bred samverkan mot gemensamma mål finner vi den inspiration och den kraft, som trots förluster inger självförtroende och förhoppningar inför framtiden.

ESTIVAL 83 TEGEVUSALUSED

vastuvõetud eesti organisatsioonide koosolekul 15. mail 1982 Göteborgi Eesti Majas.

Vahendid, sihid, eesmärgid

Läänemaailma eestlaste suuri pidustusi (laulupeod, Estod, estivalid) tuleb näha eeskätt meie rahvusliku tegevuse *vahenditena*. Sääraste suurüritustega tahame:

1. koondada eesti rahvast
2. anda temale positiivset identsust

Nende vahenditega tahame jõuda *sihtidele*, mis on ühenduses meie keele ja kultuuri kui erakorraliselt mõjuva ühisvaranduse säilitamise ja arendamisega.

Kõrgeimaks eesmärgiks on rahvaste enesemääramise ja inimõiguste elluviimine kodumaal. Sellest me midagi maha ei tingi.

Eesti rahvas

Mõiste *eesti rahvas* ühendab kõiki eestlasi, sõltumata asukohamaast. Eriti teretulnud meie suurüritustele on aga kaasmaalased, kelle igapäevase elu kulg ei mahu vabaduse mõiste kriteeriumi alla, s.t. rahva rõhutatud enamus, kes asub kodumaal.

Pariteet

Vabade eestlaste ülesandeks ei ole vaheseinade ehitamine meie rahva vägagi juhuslike erigruppide vahele. Meie ei diskrimineeri eestlasi ega eesti kultuuripüüdlusi.

Kooskõlastatud tegevus

Laialt kooskõlastatud rahvusliku tegevusega hoiame jõudu kaotuste ületamiseks, leiame inspiratsiooni uute väärtuste loomiseks ja eneseusaldust ühiste sihtide saavutamiseks.

STADGAR
för
FÖRENINGEN ESTIVAL

Mål

- § 1 Föreningens mål är att regelbundet anordna estniska kultur dagar i Sverige.
§ 2 Föreningen Estival är en ideell förening och skall i sin verksamhet följa demokratiska principer.

Medlemskap

- § 3 Föreningen Estivals medlemmar är alla i Sverige verksamma estniska organisationer, som frivilligt anslutit sig att verka för § 1 angivna syften.

Styrelse

- § 4 De estniska organisationernas kongress i Sverige utser en styrelse för föreningen bestående av minst 3 personer samt väljer 2 revisorer och 1 revisorsuppleant.
Styrelsen fördelar styrelseposterna inom sig samt utser firmatecknare.
§ 5 Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden och är beslutsför då minst hälften av ledamöterna är närvarande. I annat fall äger sammanträdet rum en timme senare på samma plats.
§ 6 Styrelsen äger rätt att utnämna personer för särskilda uppgifter.
Styrelsens mandat gäller till nästa organisationernas kongress.
Sammankallas inte kongressen under en tid av tre år sker val vid nästa ordinarie årsmöte.

Årsmöte

- § 7 Varje medlemsorganisation äger rätt att med en representant deltaga i årsmötet som skall äga rum under mars månad.
Under kongressåret sammanfaller årsmötet med de estniska organisationernas kongress.
§ 8 Tidpunkt och plats för föreningens årsmöte bestäms av styrelsen under iakttagande av att kallelsen till ordinarie årsmöte skall utfärdas senast 1 månad före årsmötet.
§ 9 Vid ordinarie årsmöte förekommer följande ärenden:
1) Sammanträdets öppnande
2) Fråga om årsmötets behöriga utlysande
3) Val av ordförande och sekreterare för mötet
4) Val av 2 justeringsmän tillika rösträknare
5) Styrelsens verksamhetsberättelse
6) Revisorernas berättelse
7) Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
8) Fastställande av föreningens budget
9) Förslag, som väcktes av styrelsen eller inlämnats till styrelsen av medlemsorganisation minst 7 dagar (förslag om stadgeändring eller upplösning av föreningen minst 30 dagar) före mötet.

Verksamhets- och räkenskapsår samt revision

- § 10 Verksamhetsåret omfattar tiden från ordinarie årsmöte till och med närmast följande årsmöte.
Räkenskapsåret omfattar ett kalenderår.
Räkenskaperna (jämte styrelseprotokoll, medlemsmatrikel, inventarieförteckning m m) tillhandahålls revisorerna senast 30 dagar före ordinarie årsmöte.
§ 11 Revisorerna skall granska styrelsens förvaltning och räkenskaper under det gångna räkenskapsåret samt till styrelsen överlämna revisionsberättelse senast 14 dagar före ordinarie årsmöte.
§ 12 Beslut fattas med acklamation eller avgörs genom votering (öppet eller slutet). Vid votering bestäms utgången — utom i sådana frågor som nämns i andra stycket — genom enkel majoritet.
Om vid öppen votering, som icke avser val, uppstår lika röstetal, skall det förslag gälla, som biträds av ordföranden; vid val och slutet omröstning skall i händelse av lika rösteantal lotten avgöra.

Stadgefrågor

- § 13 Förslag om ändring av dessa stadgar eller om föreningens upplösning får endast upptas till avgörande vid de estniska organisationernas kongress. För godkännande av dylika förslag erfordras beslut av minst 2/3 av vid mötet närvarande röstberättigade medlemmar.
§ 14 Beslut om upplösning av föreningen skall innehålla föreskrift om användning av föreningens tillgångar för bestämt ändamål, dock bör tillgångarna i första hand tillfalla Stiftelsen Estniska Kultur dagar i Sverige.
§ 15 Ordföranden och sekreteraren är ansvariga för att dessa stadgar, föreskrifter och anvisningar vid behov finns tillgängliga för föreningens medlemmar.

Dessa stadgar har antagits vid de estniska organisationernas i Sverige möte den 15 maj 1982 i Göteborg.

Anne-Mari Horm-Asker, metsosopran, on sündinud Eestis ja üleskasvanud Stockholmis. Eesti Algekooli õpilasena esines ta koolipidudel tihti tantsuosades. Alates 1953. a. õppis Anne-Mari Kuningliku Stockholmi Ooperi baletikoolis ja oli rakendatud baletitantsijana kuni 1963. Neil aastail esines ta ka korduvalt laste lauluosades ooperites.

1964-66 jätkas Anne-Mari õppimist Calle Flygare teatrikoolis ja peale seda ta kuulus Svenska Riksteatern'i koosseisu, kus ta peamiselt esines musicalides ja operettides. Muu hulgas mängis ta Hodeli osa musicalis "Mängumees katusel" Stockholmi Linnateatris, mille koosseisu ta kuulus 1969-70. Aasta hiljem mängis Anne-Mari Nils Poppe Fredriksdalsteatris, Helsingborgis, Ottilia osa Benatzki operetis "Võõrastermaja Valge Hobune". Veel on ta osavõtnud mitmest Stockholmi Pargiteatri lavastusest.

Laulu on Anne-Mari Horm-Asker õppinud laulupedagoogide Käthe Bernstein-Sundströmi, Helge Briliothi ja prof. Clemens Kaiser-Breme juures.

Mart Jürisoo on sündinud Rootsis 32 aastat tagasi ja üleskasvanud Stockholmi. Peale arstiväljaõppe on Mart õppinud kaks aastat Stockholmi muusikaülikoolis ja kaks aastat Operastudio 67 juures. Koos Kammerooperiga, mis on üks vaba ooperigrupp, on Mart esitanud "Sânt kalas kärlek" ja "Varför sjunga". Ta on ka osavõtnud paarist romantskontserdist Waldemarsudde'1 ja Drottningholmi lossiõuel. Mart Jürisoo on väga mitmekülgne - ta laulab kirikukontsertidel ja ooperites ja ta esineb tihti erinevatel eesti üritustel.

Peale oma tööd Södersjukhuset'is laulab Mart praegu Aenease osa Purcelli "Didi ja Aeneas'es" Operastudio 67 režiis. Laulusolistide kontserdil kavatseb Mart esitada Mart Saare romantse (1961-63), mis jäid tema viimaseks väljaandeks. Veel esitab Mart Jürisoo laule Eino Tambergi ooperist "Cyrano de Bergerac", mis Eestis on suurt edu saavutanud.

Kitarrikunstnik **Boris Bagger** on sündinud eesti perekonnas Karlsruhe 1955. 1981 lõpetas Boris Karlsruhe riikliku muusikaülikooli diplomeeritud muusikaõpetaja tiitliga. Võistluseksamil peaaegu 40 kandidaati hulgas ainsana Freiburgi muusikaülikooli. Boris esines esmakordselt 1972 a. Torontos Eesti Päevadel ja moodustas 1978 kammerorkestri "Camerata Karlsruhe", millega ta on sooritanud kontsertreise Rootsis, Soomes ja Saksamaal. Möödunud aastal esines ta Torontos koos sopran Elisabeth Stephaniga. Käesoleval aastal on ettenähtud esinemisi ka Kanadas ja USA's, Carnegie Hall'is. Ajalehtede arvustustes on Boris Bagger saanud aina kiitust ja on m.h kirjutatud, et "Boris Bagger ei ole üksnes ansambli asutajaliige, vaid on ka oluline muusikaalne tugi Camerata Karlsruhe'le. Ta võiks solistina kogu programmi täita.

Ellen Pelmas on sündinud Tallinnas 1944 ja üles kasvanud Huskvarnas. Pärast õpetaja elukutse omandamist asus Ellen Göteborgi, kus ta 1967—70 õppis Statens Scenskola muusika-dramaatilisel liinil. Ta töötas Stora Teatris ja esines muu hulgas ooperites Bohème, Poppea kroonimine, Carmen, Tiitus jt. Alates aastast 1975 töötab Ellen Pelmas vabakunstnikuna ja elab Halmstadis. Ta laulab nii ilmalikku kui vaimulikku muusikat ja on peale Rootsi esinenud ja Ungaris, Austrias, Saksamaal ja Taanis.

Mikko Pulkkinen on sündinud Soomes, ta isa on soomlane, ema eestlanna. Mikko õppis paralleelselt Helsingi ülikoolis matemaatikat, keemiat ja füüsikat ja Sibelius-Akadeemias laulu. Pärast õpinguid Helsingis laulis Mikko mõned aastad ka Göteborgi Stora Teatris, muuhulgas kehastades Gustav III osa Lars-Johan Werle ooperis Tintomara. Sügisest 1979 laulab Mikko Pulkkinen Stockholmi Kuninglikus Ooperis. Mikko on mitmel korral esinenud kontsertidel ja eestlaste kokkutulekul Göteborgis kui ka Stockholmis. Suvel 1981 laulis ta Ystadis peaosa Williamsoni ooperis "Meie mees Havannas".

Eesti maitse kohane rukki-ja peen leib.
Lääne maitse kohased saiad ja leivad

TAREKON AB

elektroonikakonsult

süsteemlahendused, prototüübid

CMOS- ja SOS-LSI (Custom Design)

kuni maskijoonisteni

Brinkvägen 57

S-183 40 TÄBY

Tel. 08/768 20 30 (Ants Lepp)

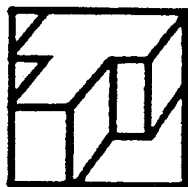
IKT

**ett konsult-
företag inom
industrisektorn.**

Vi har långvarig erfarenhet från bl.a.

- Kemisk industri
- Massa- och pappersindustri
- Skogs- och sågverksindustri
- Verkstadsindustri
- Stål- och metallindustri
- Kärnkraftverk- och kraftverk
- Gruv- och stenindustri

Kontakta oss för närmare information:

IKT ingår i
Tyrénsgruppen

**IKT INGENJÖRSBYRÅN
KÄLLERSJÖ & TREPP AB**

Box 3509 172 03 Sundbyberg
Tel: 08-98 19 40

Sundsvall 060-15 79 80
Örebro 019-14 04 20

Klaverikonsert

Pianokonsert

Aeg Tid	Laupäev 21.5 kell 20.00 Lördag 21.5 klockan 20.00	Sissepääs 20—40:— Entré
Koht Plats	Konserthuset, Götaplatsen	
Kooraldajad Arrangörer	Paavo Vöörman	
Kaastegevad Medverkande	Käbi Laretei	
Kava	Eduard Tubin Klaverisonaat nr 2 — <i>Pianosonat nr 2 (1950)</i> 1. Rubato e agitato 2. Andante 3. Allegro Georg Friedrich Händel Chaconne G-dur Paus Franz Schubert Sonaat B-duur, opus postum <i>Sonat i B dur, opus postum</i> 1. Molto moderato 2. Andante sostenuto 3. Scherzo. Allegro vivace con delicatezza 4. Allegro, ma non troppo	

För icke estnisktalande Estival-gäster rekommenderar vi särskilt nedanstående arrangemang:

Alla utställningar: Betalningsmedel i Estland, Eduard Wiiralt, Ränder och blommor — Allmogetäckan från Estland, Estnisk Flygpost, Estland — Sveriges grannland, Estland i våra hjärtan, Estnisk konst samt Karin Saarsens fotoutställning. Besök i Estival-centrum i Scandinavium.

Alla arrangemang i Scandinavium och Konserthuset.

Programmet för Estlands Vänner på lördag klockan 10.00 och 17.00 samt på söndag klockan 10.00 i Röhsska konstslöjdmuseets hörsal.

Kyrkokonserten klockan 10.00 på måndagen i Christine kyrka.

Esimene heliplaat Tubina sümfooniaga!

Kasuta soodsat võimalust Estivalil osta endale ja kingituseks sõpradele heliplaadi Eduard Tubina Lüürilise sümfooniaga. Müügil Estivali ajal Scandinaviumis. Hind — üks plaat kr 60, kaks plaati kr 105. Mõlemal juhul läheb kr 15 fondi Eduard Tubin's Society.

Eduard Tubin — IV sümfoonia A-duur "Lüüriiline" (1943/1978)

Musikseelskapet "Harmonien" Neeme Järvi juhatusel.

Salvestatud esiettekandel Bergenis 5. nov. 1981.

Heliplaadistanud Grammofon AB BIS (LP 227, stereo).

ümbrisel tekst Harri Kiisk'ilt eesti, rootsi, inglise, saksa ja prantsuse keeles.

Järgmised era isikud, ettevõtted ja organisatsioonid on oma panusega Tubina Lüürilise sümfoonia heliplaadistamise võimaluks teinud:

Karin ja Felix Aasma

Enno Abel,

Eesti Komitee Göteborgi osakond

Richard Espenberg

Anti Stress AB,

Jüri Helberg,

Ants Hell,

Helga ja Vello Kangro,

Jaak Kutti,

Maxi ja Juhan Kõll,

Elmire ja Eduard Kägi,

Melita Lohk-Kärrberg ja Stig Kärrberg,

Mart Mägi,

Ruut Mägi,

Ernst Niitepõld,

Rein Nuudi

Erix Tool AB,

Arne Paalberg,

Raimund Palm

Ingenjörsfirma Nord AB

Jüri Perem,

Aleksanteri Pukonen,

Alar Randsalu,

Aho Rebas,

Hain Rebas,

Tõnu Riomar,

Maiu ja Evald Soomägi,

Mart Suurküla,

Mihkel Syld

Birwateknik AB,

Elvi ja Wello Uuskyla,

Edna Woode

ning Eduard Tubin's Society.

Samal heliplaaditrimil, Grammofon AB BIS, on kavas heliplaadistada täielikult Eduard Tubina klaverilooming, helisalvestus algab suvel. Ilmumas on ka üks heliplaat Tubina Kammermuusikaga.

EDUARD TUBIN:

Symphony No.4 "Sinfonia lirica" (1943/1978)

MUSIKSELSKABET „HARMONIEN”, Bergen/NEEME JÄRVI

Kontsertjumalateenistus

Musikgudstjänst

Aeg <i>Tid</i>	Pühapäev 22.5 kell 15.00 <i>Söndag 22.5 klockan 15.00</i>	Sissepääs <i>Entré</i>
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Vello Piirsalu Jaak Reesalu	
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Peapiiskop Konrad Veem Õpetaja Jaak Reesalu Sopran Hilja Ivalo Tenor Aarne Viisimaa Viiul Roland Olausson Viiul Martin Krooni Stockholmi Eesti Naiskoor, juhatab Harri Kiisk Stockholmi EELK Peapiiskopliku koguduse ja EELK Norrköpingi koguduse ühendatud segakoor, juhatab Jüri Raid	
Kava <i>Program</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Algusliturgia 2. Kontsert <ul style="list-style-type: none"> Tenorisoolo: Kiituse laul Sopranisoolo: Palve Naiskoor: Kaks inglite koori oratooriumist "Hiob": Püha, püha, Kõik taevad laulavad Tenorisoolo: Las tulla Sinu riik Sopranisoolo: Valmis mu süda ja hing Tenorisoolo: Laulgem Jehoovale uut laulu Segakoor: Ave Maria Viiulisoolo: Arioso Segakoor: Otse kui hirv kisendab 3. Pealaul ja jutlus 4. Naiskoor: Requiem aeternam 5. Teadaanded <ul style="list-style-type: none"> Kirikupalve Õnnistamine Lõpulaul 6. Orelisoolo: Sanctus 	<p>Ejnar Eklöf Salme Purre Artur Kapp</p> <p>Hermann Känd Maimu Miido Antonin Dvorak Eduard Tubin Johann Sebastian Bach Rudolf Tobias</p> <p>Juhan Aavik</p> <p>Juhan Aavik</p>

Göteborgs Spårvägar erbjuder Estival-besökarna ett 25-kronorskort som berättigar till obegränsat antal resor med bussar och spårvagnar inom Göteborgs kommun under Estival-dagarna. Kortet säljes i Estival-Centrum.

Noorte kontsert

Ungdomskonsert

Aeg Pühapäev 22/5 klockan 16.00
Tid

Sissepääs 25:—
Entré

Koht Rondo
Plats

Korraldajad Raivo Heinsoo, Siim Broberg
Arrangörer

Kaastegevad Teadustaja — Olavi Lepp
Medverkande Heli — Jüri Pannas
Valgus — Claes Lundqvist
Piletikontroll — Lena Broberg, Efrosini Dalhage
Sissekutsuja — Harry Veidmann
Lava — Roy Widholm, Raivo Heinsoo, Siim Broberg
Videosalvestamine — Siim Broberg

Kava
Program

1. Teadustaja tervitus
2. Jüri Peeters — 2 laulu
3. Peeter Tammearu — 2 klaveripala
4. Laulugrupp Hämarik — 3 laulu
5. Widholmi Piduripael — 2 laulu
6. Olavi Lepp — klaver
7. Esto-tüdrukud
8. This, that & the other — 2 laulu
9. Mart Jürisoo — 2 laulu
10. Estonian National Revolution Front Band — 2 laulu
11. Marju Kuut — 2 laulu
12. Lõpetamine — Meil merivood on vabad (kõik tegelased)

Peeter Tammearu, 27-aastane helilooja ja pianist Kanadast. Komponeerinud üle 20 opuse. Debüteeris pianistina Baltimores 1976. Kuninglikus Muusikakonservatooriumis, Toronto, lõpetanud klaveriklassi 1978 ja kompostisiooniklassi 1979. On nüüd samas konservatooriumis klaveri- ja teooriaõpetaja.

Instrumentaalsolistide kontsert

Instrumentalsolistkontsert

Aeg Tid	Pühapäev 22.5 kell 17.00 Sõndag 22.5 klockan 17.00	Sissepää 20—40:— Entré
Koht Plats	Konsertuset, Götaplatsen	
Korraldajad Arrangörer	Paavo Vöörman, Alfred Pisuke	
Kaastegevad Medverkande	Hilja Saarne, klaver — <i>piano</i> Alfred Pisuke, viiul — <i>fjöl</i> Rein Ader, vioola — <i>altfjöl</i> Guido Vecchi, tšello — <i>cello</i>	
Kava Program	<p>Juhan Aavik (1884—1982) Fantaasia op 130 (1955) — <i>Fantasi</i> Kaljo Raid (1921) Eesti süit (1947) — <i>Estnisk svit</i> a) Kus on kurva kodu — <i>Den sorgsnes hem</i> b) Kui mina olin väiksekene — <i>När som späd jag var</i> Arvo Pärt (1935) Fratres (1980) Eduard Tubin (1905—1982) Süit eesti tantsulugudest sooloviinile (1979) — <i>Svit över estniska danslåtar för soloviolin</i> a) Torupillilugu — <i>Säckpipslåt</i> b) Öitsel — <i>Kring vallelden</i> c) Vana valss — <i>Gammal vals</i> d) Sarvelugu — <i>Hornlåt</i> e) Kivikasukas — <i>Trälens dans</i> Prelüüd (1944) — <i>Preludium</i> Eduard Oja (1905—1950) Magatsilite tants (1938) — <i>Magacytlernas dans</i> Kaljo Raid (1922) Lacrimosa (1971) — <i>Lacrimosa</i> Ööpala (1948) — <i>Nocturne</i> <i>Movimento</i> (1947) — <i>Movimento</i> Eduard Tubin (1905—1982) Klaverikvartett (1929) — <i>Pianokvartett</i></p>	

Alfred Pisuke

Guido Vecchi

Rein Ader

Hilja Saarne

Juhan Aavik'u juured ulatuvad Peterburi konservatooriumi Glazunov'i kompositsiooniklassi. Aaviku suures toodangus on esindet enamik muusikavorme, palju rahvaviisi alusel. Estivali kontserdi kavas tema "Fantaasia" viiulile ja klaverile on kirjutet küüditatute mälestuseks.

Eduard Oja on üks huvitavamaid ja andekamaid meie muusikas. Jõudis oma lühikese elu jooksul palju väärtuslikku muusikat luua, muuhulgas üks ooper. Kontserdil esitusel "Magatsilite tants" Aeliita süüdist, mis kirjutet viiulile ja klaverile A. Tolstoi fantastilise novelli ainel.

Arvo Pärt on väga omanäoline helilooja, kelle looming saab üha tuntumaks, osalt tänu Neeme Järville, kelle töökoht dirigendina terve maailm, väljaarvatud Nõukogude Liit, kust nad mõlemad lahkusid ja kus nad nüüd maha vaigitakse. Arvo Pärt kasutab meeleldi Piibli tekste oma muusikas.

Kaljo Raid on Torontos elunev helilooja ja sealse baptisti koguduse vaimulik. On loonud palju kammermuusikat, aga ka soolo ja koorilaule ning kaks sümfooniat. Tema helindites on palju rütmilisi elemente, nagu kontserdi kavas olevas "Lacrimosa's", loodud viiulile ja tšellole endise õpetaja prof. H. Elleri mälestuseks.

Eduard Tubin on meie muusika suurkuju, kelle loomingu esikohal kümme sümfooniat, millised teevad praegu võidukäiku läänemaailmas Neeme Järvi taktikepi abil. Estivali kontserdil esitusel üks kõige varajasemaid töid "Klaverikvartett" ja viimne valmimise helind "Süit eesti tantsulugudest sooloviilule", aga ka üks pala põgenikuelu algpäevist "Prelüüd" viiulile ja klaverile, millises kõik põgenemisängistus-kojuigatsus elab imeilus meloodias. Helimeistri äsjane surm pika raske haiguse järele jättis pooleli 11. sümfoonia, milline oli peas valmis viimse tooni.

Alfred Pisuke

HOIVA-IMPORT AB

Sinisaar
Briljandid, kuld- ja hõbeehted, käekellad

Värmlandsgatan 22
Box 7166, 402 33 Göteborg
Tel. 031/24 08 56, 24 78 61

SIFFER - SERVICE DATACENTRAL AB

Hemvärnsgatan 22, Box 1241

171 24 SOLNA

Tel. 08/98 78 20

Hovjuvelerare
J. Martin Johansson A/B

TELEFON
BUTIK 16 00 50
KONTOR 16 00 65

KUNGSPORTSAVENYEN 27
S-411 36 GÖTEBORG

Ilusad tooted:

**JUVEELID
KULD
HÖBE
PÄRLID
MÄLESTUSESEMED**

**Eestlased alati teretulnud –
pakume 10% hinnaalandust!**

Räägime eesti keelt.

Tere tulemast!

Mati Johansson

Kirikukontsert

Kyrkokonsert

Aeg Tid	Esmaspäev 23.5 kell 10.00 Måndag 23.5 klockan 10.00
Koht Plats	Kristiine kirik, Norra Hamngatan Christine kyrka, Norra Hamngatan
Korraldajad Arrangörer	Vello Piirsalu Jaak Reesalu
Kaastegevad Medverkande	Camerata Karlsruhe: Elisabeth Stephan — sopran Birgit Schloz — flööt Johann Sebastian Sommer — tšello Boris Björn Bagger — kitarr
Kava	Robert de Visee (1661—1715)
Program	Giulio Caccini (1545—1618) Giacomo Gorzanis (1525—1578) Arvo Pärt (1935) Mauro Giuliani (1789—1829) Jacques Ibert (1890—1962) Franz Schubert (1797—1828) Niccolo Paganini (1782—1840) Federico Garcia Lorca (1889—1936)

— Suite D-duur
Flööt, kitarr, tšello
— Amarilli
Sopran, kitarr
— 2 laulu
Sopran, kitarr
— Pari intervallo
2 flööti, kitarr, tšello
— 2 marssi 1814
Flöt, kitarr
— Entr'acte
Flööt, kitarr
— 2 laulu
Sopran, kitarr
— Centone di sonate
Tšello, kitarr
— De los cuatro muleros
Viva Sevilla!
Sopran, kitarr

Camerata Karlsruhe

Camerata Karlsruhe grundades 1978 som en kammarmusikensemble med varierande besättning. Initiativet kom från sångerskan Elisabeth Stephan, gitarristen Boris Bagger och dirigenten Matthias Zwirner, vilka ansvarar för programmet och den konstnärliga nivån vid gruppens konserter. Alla tre musikerna har utbildats vid Karlsruhes Statliga Musikhögskola.

Tanken med en kammarmusikensemble med varierad besättning tillåter Camerata Karlsruhe en mycket bred programutformning, som sträcker sig från duetten över varje tänkbar kammarmusikalisk konstellation ända till en större kammarorkester, från en romansafon till barockens kammaropera. Genom denna flexibilitet kan Camerata Karlsruhe ständigt erbjuda unga konstnärer möjlighet att profilera sig på konsertpodiet och ger en idealisk konstnärlig-organisatorisk ram för utveckling av nya musikaliska idéer.

Göteborgi Eesti Mängukooli külastamine

Besök i Göteborgs Estniska Lekskola

Aeg <i>Tid</i>	Reede 20.5 kell 15.00—17.00 <i>Fredag 20.5 klockan 15.00</i>
Koht <i>Plats</i>	Motorgården Stora Katrinelund, Levgrensvägen
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Evi Lepik, Haide Carlsson, Karin Päts, Helle Rodéhn
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Eelkoolialised lapsed <i>Barn i förskoleåldern</i>

Lastedisko

Barndiskotek

Aeg <i>Tid</i>	Laupäev 21.5 kell 18.00—21.00 <i>Lördag 21.5 klockan 18.00</i>	Sissepääs 10:— <i>Entré</i>
Koht <i>Plats</i>	Motorgården Stora Katrinelund, Levgrensvägen	
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Evi Lepik, Marianne Lõhmus, Karin Päts, Jasmin Kuldasaar, Annike Hell	
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Lapsed 7—15 aastat vanad. <i>Barn 7—15 år gamla.</i>	
Kava <i>Program</i>	Lõbus pidu lastele. Võimakdatakse kooliõpilastele luua uusi sõprussidemeid, kohata vanu sõpru ja veeta mõnusa õhtu koos. <i>En festlig kväll för skolungdomar.</i>	

Linnaorienteerumine

Stadsorientering

Aeg <i>Tid</i>	Pühapäev 22.5 kell 11.00 <i>Söndag 22.5 klockan 11.00</i>
Koht <i>Plats</i>	Mossen i spordiväljak — Gustav Adolfs torg <i>Mossens idrottsplats</i>
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Maritta Idavain
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Kooliõpilased — <i>Skolungdom</i>
Kava <i>Program</i>	Jalutuskäik läbi linna tsentrumi. Võimalus Göteborgi linnaga lähemalt tutvuda. <i>Promenad genom det centrala Göteborg.</i>

Head kordaminekut Estivalile!

ESTO Väskservice

**Vegagatan 56 Göteborg
Tel. 031/42 67 70**

AB ATLANTIC PLAST

A. Kull

Björkholmsvägen 7
141 46 Huddinge
Tel. 08/711 99 10

W.S. OFFSET AB

Landsvägen 47

Sundbyberg

Tel. 08/29 30 25

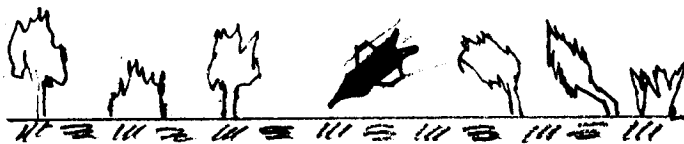
ANTS SEIMRE

joonistab
kontrollib
juhatab
arvestab

**TEIE onni, sauna, maja, suvila,
varjendi, vabriku**

Kui TEIL abi vaja on, helistage

031/88 11 46

Riik maksab kõik kulud!

Aeg <i>Tid</i>	20 — 23.5 kell 19.00—03.00	Sissepääs 15:— <i>Entré + Estivalmärke</i>
Koht <i>Plats</i>	”Seabottom”, Kungssportsavenyn 21	
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Kenn Kriisa Väino Vaher Ilme Aasma Olew Ott Maret Eesmäe	
Kava <i>Program</i>	Baar, disko, esinemised, tants. On ka võimalik keskpäeval head lantši süüa Seabottom’is. Vanusepiir Estival-Pub’is: 18 a.	

Noorte laevasõit Ungdomens båtutfärd

Aeg <i>Tid</i>	Laupäev 21.5 kell 20.00 <i>Lördag 21.5 klockan 20.00</i>	Sissepääs 25:— <i>Entré</i>
Koht <i>Plats</i>	Skeppsbron — Marstrand — Skeppsbron	
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Ilmar Karro, Rein Karro	
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Laulugrupp ”Tulevik” <i>Sånggruppen ”Tulevik”</i>	
Kava <i>Program</i>	Laevasõit m/s Styrso’ga Marstrandil ja tagasi. Reis võtab umbes 5 tundi. Baar, suupisted, esinemised ja tants laeval. Ilusa ilmaga on võimalik istuda väljas katuse all.	

Piknik Picknick

Aeg <i>Tid</i>	Esmaspäev 23.5 kell 15.00—18.00 <i>Måndag 23.5 klockan 15.00</i>	
Koht <i>Plats</i>	Trädgårdsföreningen	
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Vambola Raja	
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Muusikagrupid ja rahvatantsurühmad. <i>Musikgrupper och folkdanslag.</i>	
Kava <i>Program</i>	Kaasa võetud toidukorvist söömine ja alkoholivabade jookide nautimine ilusas pargis. Esinemised. Kohvik on avatud. <i>Vi njuter av medhavd matsäck med alkoholfria drycker. Upptredanden. Kafeet är öppet.</i>	

Spordiüritused

Idrottstävlingar

Aeg <i>Tid</i>	Laupäev 21.5 kell 08.00—12.00 <i>Lördag 21.5 klockan 08.00</i>
Koht <i>Plats</i>	Fysiken, Gibraltargatan
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Vello Hansen
Kava	Vörkpalli turniir (16 a. ja vanemad). Segameeskonnad. Sisejääpalli turniir (16 a. ja vanemad). Segameeskonnad. Sisejääpalli turniir (11—15 a). Segameeskonnad.
<i>Program</i>	<i>Turneringar i volleyboll och innebandy.</i>
Aeg <i>Tid</i>	Pühapäev 22.5 kell 09.00—11.00 <i>Söndag 22.5 klockan 09.00</i>
Koht <i>Plats</i>	Mossens idrottsplats
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Vello Hansen
Kava	Kergejõustik noortele. Vanuseklassid: a) 0—6a b) 7—10 a c) 11—15 a
<i>Program</i>	Alad: Jooksmine 40 m ja 60 m. Kuulitõukamine, palliviskamine, kaugushüpe. Registreerimine "Fysiken" 'is kell 08.30. <i>Friidrott för barn och skolungdom. Löpning 40 och 60 meter, kulstötning, kast med liten boll, längdhopp.</i> <i>Registrering klockan 08.30 i Fysiken.</i>
Aeg <i>Tid</i>	Pühapäev 22.5 kell 08.00—12.00 <i>Söndag 22.5 klockan 08.00</i>
Koht <i>Plats</i>	Fysiken, Gibraltargatan
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Vello Hansen
Kava	08.00 Korvpall: Narva — Kalev 08.00—10.00 Sulepalli turniir 09.00—12.00 Vörkpalli ja sisejääpalli finaalmängud.
<i>Program</i>	<i>Basketboll, badminton samt finalmatcher i volleyboll- och innebandyturneringarna.</i>

Gamla Stans Radio TV

Stockholm

Mek. Verkstad

RADA

Sundbyberg

Valter Kingo, Mölnlycke

JURISTFIRMA

**METSMAA &
WERNER AB**

TEL. 08 - 10 04 34

Soovime estival 83-ele head kordaminekut!

REPRO PRINT AKTIEBOLAG

Gävlegatan 12 B, Box 21085, 100 31 Stockholm 21
Tel. 08/24 18 50

AB LEVE

Ekhagsvägen 4, 141 71 HUDDINGE

**46 91 81
46 91 51
46 91 19**

NORDISKA TO-LU

Kemisk-tekniska produkter

Sofielundsgatan 5, Box 144
751 04 UPPSALA
Tel. 018/14 21 90

Kirjandus-muusikaline ennelõuna

Litterär-musikalisk matiné

Aeg <i>Tid</i>	Pühapäev 22.5 kell 10.00 <i>Söndag 22.5 klockan 10.00</i>	Sissepääs 20:— <i>Entré</i>
Koht <i>Plats</i>	<i>Stenhammarsalen, Götaplatsen</i>	
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Arvi Moor, Helgi Laussen, Olew Ott	
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Hain Rebas, Kalju Lepik, Katrin Meerits, Hilja Saarne, Helga Nõu, Valev Uibopuu, Karin Saarsen, Stockholmi Eesti Noortekoor — juhatab Jaan Seim, Helgi Laussen, Enn Nõu, Martin Krooni, Ivar Grünthal, Käbi Laretei, Peeter Puide.	
Kava <i>Program</i>	Avasõna Proloog Soololaule Koera surm (lühinovell) Luuletusi Rooma linna hädakisa (novell) Luuletusi Presidendi viimne esmaspäev (novell) Viuliettekandeid Luuletusi Katkend raamatust "Tükike maad" Koorilaule Lõppsõna	Estivali esimees prof Hain Rebas Kalju Lepik sopran Katrin Meerits Klaverisaade: Hilja Saarne Helga Nõu Peeter Puide Valev Uibopuu Vaheaeg 15 minutit Karin Saarsen Enn Nõu solist Martin Krooni Klaverisaade: Hilja Saarne Ivar Grünthal Käbi Laretei Stockholmi Eesti noortekoor Juhatab Jaan Seim Helgi Laussen

Kirjanduslikel üritustel (mitmet laadi kirjandus-muusikalised õhtud, autorite õhtud, kirjanike tähtpäevi märgistavad aktused, kirjanduslikud kohtud jm.) on eesti kultuurielus kaugele tagasiulatuva traditsioon. Eriti esiletõstetav on kahekümnendate aastate teine pool ja kolmekümnendad aastad iseseisvas Eestis, mil kirjandus saavutas oma arengukäigus kõrgpunkte ja sellega ühenduses elavnes ka huvi kirjanduse vastu just kirjandusõhtute kaudu. Nende korraldamist tii-vustasid omakorda raamatupäevade ja -nädalate organiseerimine, esialgu linnades, peamiselt Tallinnas ja Tartus, hiljem ka organiseeritud maa-asulais.

Keskseks kõrgpunktiks kujunes raamatu propageerimise ja populariseerimise alal Raamatu-aasta 1935 riikliku toetuse ja kõigiti kaasaaitamisega. Sellega seoses organiseeriti kirjanduslikke üritusi üle kogu maa, kirjandusest huvitatud publik suurenes ja traditsioon tugevnes.

See õilis kultuuritraditsioon jätkub elavalt ka eksiilis. Tänane kirjandus-muusikaline ennelõuna on üks selle väljendusvorme, sisustatud nii sõnalise loomingu autorite kui muusika- ja lauluinterpretide poolt, kes kuuluvad eesti nooremisse põlvkondadesse ja on omandanud hariduse siinsel asukohamaal, on aga säilitanud oma rahvusliku identsuse.

Võime lõpuks veel lisada, et meie kirjanduslikud üritused, nagu tänaegi, on alati ühendatud muusikaga, mis loob meeleolutseva miljöö.

Mr.

Eesti Organisatsioonide Kongress

De Estniska Organisationernas Kongress

Aeg Tid	Pühapäev 22.5 kell 08.30 Söndag 22.5 klockan 08.30	Sissepääs 20:— Entré
Koht Plats	Burgårdeni gümnaasium aula, (Scandinaviumi juures)	
Korraldajad Arrangörer	Ülo Ignats Kulla Velliste Martin Juhkam Katrin Härm-Sepp	
Kaastegevad Medverkande	Kaks esindajat kõikidest eesti organisatsioonidest Rootsis.	
Kava Program	Kongressi avamine ja rakendamine Estivali ühingu peakoosolek — aruanded, valimised, algatused Ettekanded: Eesti kirjandus Eestis ja välismaal — Arvo Mägi Venestamispoliitika ähvardab eesti kultuuri — Ülo Ignats Baltikum ja rahuküsimus — Andres King Eesti lastekultuur Rootsis — Ivar Lill Rootsikeelne ettekannet — Staffan Teste Ettekanded tõlgitakse rootsi keelde ja saadetakse pressile välja. Pärast igat ettekannet antakse võimalus esitada küsimusi ja teha ettepanekuid. Peale ettekannete arutatakse kongressile järgneva manifestatsiooni resolutsiooni. Apell. Kongressi lõpetamine, mille all valitakse ka järgmise kongressi ettevalmistav toimikond.	

Rahvatants ja võimlemine

Folkdans och gymnastikuppvisning

Aeg Tid	Pühapäev 22.5 kell 15.00 Söndag 22.5 klockan 15.00	Sissepääs Estivalmärke Entré
Koht Plats	Liseberg, Stora scenen	
Korraldajad Arrangörer	Hie Loole Tahvonen Aili Kuldasaar	
Kaastegevad Medverkande	Eesti rahvatantsu ühing "Kassari" Udo Tohver'i juhatusel. "Estotüdrukud" Paula Roove juhtimisel. Estniska folkdanslaget "Kassari" under ledning av Udo Tohver. "Estoflickorna" under ledning av Paula Roove.	
Kava Program	Rahvatantsupõimik — Kassari. Tänapäeva rütmid — Estotüdrukud.	

JUBILEUMSKALAS!

16 april - 18 sept.

SOOVIGE HEAD KORDAMINEKUT OSTES MÄLESTUSESEMEID

Afišš	hind Kr 5:—
Autodekaal ümmargune	hind Kr 10:—
Kuulpliiats estivali märgiga	hind Kr 5:—
T-särk suuruses XL, L, M, S, 150-160 estival-83 110-120	hind Kr 35:—
Plastkotid estival-83 märgiga	hind Kr 1:—
Rinnamärk estival-83	hind Kr 5:—

Märk rinnas väljapaistval kohal võimaldab vaba sissepääsu Lisebergi lõbustuskohale estival-83 päevade ajal.

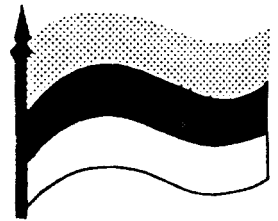
Mälestusesemeid saate soodate hindadega omandada estivali informatsiooni keskuse vastas Scandinaviumi fuajees.

Ostke eesti lipp!

Suurused ja hinnad:

EESTI LIPP 330 × 210 sm 350 kr.
EESTI LIPP 165 × 105 sm 150 kr.

Soovite lippe postiga koju, lisandub 25 krooni.
Lippude tellimiseks saatke sisse allpool ära-
toodud talong ja makske tellimishind enne
juuni algust Estivali postziirole: **868287-4**

EESTI LIPP

Tellimine saata aadressil: Estival 83, Drottningatan 27, 411 14 GÖTEBORG

Soovin osta eesti lippe! Suurus 330 × 210 Arv _____
Suurus 165 × 105 Arv _____

Soovin saada lipu/d koju postiga: _____

Nimi: _____

Aadress: _____

Estivali rongkäik

Festivaltäg

Aeg Pühapäev 22.5 kell 13.00
Tid Söndag 22.5 klockan 13.00

Kogunemine kl 12.30 Gustaf Adolf'i turul.

Rivistumine orgaisatsioonide kaupa ja elukoha järgi. Start kl 13.00, igas reas maksimaalselt neli osavõtjat.

Rongkäigus on kaasas kolm orkestrit:

Göteborg Symphonic Band,

Ungdomsorkestern Göta Lejon ja

Spärvägens Musikkår.

Rongkäik läheb piki Östra Hamngatan'it ja Kungsportsaveny'd Götaplatsenile.

Rongkäigu motto: "Vabadus ja rahu"

Estival 83 poliitiline manifestatsioon

Pühapäeval 22. mail kell 13.30 Götaplatsen'il, Göteborgi's

Avasõna — Estival 83 esimees Hain Rebas

Eestikeelne kõne — peapiiskop Konrad Veem

Rootsikeelne kõne — professor Erik Lönnroth

Apell — Eesti Organisatsioonide Kongressi esindaja

Rootsi hümn

Eesti hümn

Eduard Wiiralt

NÄITUSED

Eduard Wiiralt

Aeg Tid	1983-04-23—08-21	Sissepääs Entré
Koht Plats	Konstmuseet, Götaplatsen	
Korraldajad Arrangörer	Rain Rebas Konstmuseet	
Kaastegevad Medverkande	Näituse avab 1983-04-23 kell 14.00 Konstmuseumi šeff Björn Fredlund. Utställningen öppnas 1983-04-23 klockan 14.00 av chefen för Konstmuseet, Björn Fredlund.	
Kava Program	Näitus tutvustab Eduard Wiiralti gravüüre ja joonistusi. Utställningen presenterar grafik och teckningar av Eduard Wiiralt.	

23. aprillil avati Göteborgi Konstmuseumis ESTIVAL 83 esimene üritus: Eduard Wiiralti näitus tema vähetuntud töödest, eeltöödest, joonistustest, proovitrükkidest etc. Näitus avastab ning tutvustab tööprotsesse valminud gravüüride taga, lisaks sellele kunstniku tööd ja tegevust dokumenteerivaid momente. Üsna mitmeti meenutab seekordne väljapanek ESTO 80 ajal aset leidnud Wiiralti spetsiaalnäitust Kunstiakadeemias, mida külastas suurel arvul kaasmaalasi. Näitus jääb avatuks kogu suveks. See on järjekorras kolmas Wiiralti loomingu ulatuslik tutvustamine Göteborgi Konstmuseumis. Näituse avamisel kõneles muuseumi sheff Björn Fredlund.

EDUARD WIIRALT 1898 — 1954

Eduard Wiiralt studerade i Estland och vidareutbildade sig i Dresden. 1925 slog han sig ned i Paris där han upplevde en period av hallucinatoriska visioner. Det är en frän realism, en iakttagelsens otroliga skärpa och mycket ofta ett makabert fantasteri man möter i hans arbeten från denna tid. De tidiga årens drastiska och tydligt splittrade verk ersätts så småningom av grafiska blad med stor samling och koncentration. "Han har börjat sin bana som skulptör och livet igenom bevarade han en utpräglad känsla för formen. Han hade sinne för volymer, för lemmars rundning, för trädens bark — allt återgav han i sin konst med en sensuell förälskelse, som förlänade t o m de döda föremålen en fascinerande demoni," skriver prof Sten Karling. Under sin konstnärsbana förblev Wiiralt porträttkonsten trogen. Med allt större skicklighet använde han akvatinta, kopparstick, mjukgrundsetsning, trägravyr, litografi, torrnl och monotypi. Hans tekniska kapacitet var bländande och tillät honom att genomföra alla sina konstnärliga intentioner.

Omedelbart före andra världskrigets utbrott återvände Wiiralt till sitt hemland, 1945 är han i Stockholm och 1946 åter i Frankrike. Nu ser han parismiljön på ett betydligt lugnare sätt än tidigare. De senare verken bildar en ny höjdpunkt och en elegisk fas i hans liv. Wiiralt är esternas största konstnär i modern tid. Under de snart trettio år, som förflutit efter Eduard Wiiralts död, har han för sina landsmän blivit något av en samlande symbol.

1983

EDUARD WIIRALT

Göteborgs Konstmuseum 23 april-28 aug 1983

BAGERI CONTINENTAL

Valmistame Eesti, Norra,
Ungari, Itaalia ja Saksa leibu.
Müügil kõigis Billhäll'i kaubamajades ja
Majorna rajoonis.

Laskem leibadel hästi maitseda!
Tervitades vanu ja uusi ostjaid
Ülo ja Hilbi Pupp

BAGERI CONTINENTAL
Pagaritööstus Kravellgatan 1
414 56 GÖTEBORG
Tel. 031/14 97 96, kontor 21 61 70

ALLMÄNNA ANNONSBYRÅN AB

Margus Kalmaru

Tegnérgatan 35
111 61 Stockholm
Tel. 08/24 93 15

INGENJÖRSFIRMA M. GERING

Elektromekaniska produkter

TÄBY

NYA BILLDALS BAGERI AB

Tükk Billdali leiba kerele

lööb tuju kohe ülesse

Tel. 031/91 01 01

Eesti rahvavaibad

Ränder och blommor — allmogetäcken från Estland

Aeg Tid	1983-04-29 -- 05-23 kl 11—16	Sissepääs 1—2:— Entré
Koht Plats	Röhsska konstslöjdmuseet, Vasagatan 37-39	
Korraldajad Arrangörer	Karin Aasma Röhsska konstslöjdmuseet Elmire Kägi	
Kaastegevad Medverkande		
Kava	Välja on pandud umbes 20 rahvavaipa, mis pärinevad peamiselt Lääne-Eestist ja saartelt. Vaibad on erinevates tehnikates, nii telgedel kootud kui tikitud. Vaibad on laenatud eraisikutelt ja Nordiska Museet'i kogudest. Näitust täiendavad fotod eesti talumiljööst ja väike kavavihik kultuuriajaloolise ülevaatega rootsi keeles.	
Program	<i>På utställningen visas ca 20 allmogetäcken, som kommer främst från Väst-Estland och öarna. Täckena är tillverkade på olika sätt, en del är vävda, andra broderade. Täckena är lånade av privatpersoner samt från Nordiska Museets samlingar. Utställningen kompletteras av foton från estnisk bondemiljö samt ett häfte med en kortfattad kulturhistorisk översikt på svenska.</i>	

Eestis kehtinud rahad

Pengar i Estland i 700 år

Aeg Tid	1983-05-09 -- 06-10	
Koht Plats	Svenska Handelsbanken, Brunnsparken	
Korraldajad Arrangörer	Estival Filатели Elmar Ojaste Svenska Handelsbanken	
Kaastegevad Medverkande	Näituse avab 1983-05-09 kell 17.30 pangadirektor Rudolf Jalakas, Stockholm. <i>Utställningen öppnas 1983-05-09 klockan 17.30 av bankdirektör Rudolf Jalakas, Stockholm.</i>	
Kava	Näitus hõlmab Eestis käibel olnud rahasid, maksuvahendeid, au-, teenete- ning tunnusmärke. Väljapanaja on Taavi R Triumph, Stockholm	
Program	<i>Utställningen omfattar betalningsmedel samt ordnar och hederstecken från Republiken Estland. Utställare är Taavi R Triumph, Stockholm.</i>	

Aeg Tid	1983-05-11 -- 06-10
Koht Plats	Postkontoret Göteborg 53, Avenyn 12
Korraldajad Arrangörer	Estival Filатели Elmar Ojaste Postverket
Kaastegevad Medverkande	Näituse avab 1983-05-11 kell 11.00 arhitekt SAR Örjan Lünig, Stockholm, Stockholm <i>Utställningen öppnas 1983-05-11 klockan 11.00 av arkitekt SAR Örjan Lünig, Stockholm</i>
Kava	Näitus haarab Eesti Vabariigi õhuposõ marke ja õhupostisaadetisi 1920 — 1940 Vambola Hurda ja Virgo Kimberi kogudest. Avamispäeval on kasutusel posti eritempel tekstiga "Estnisk Flygpost" postilennuki (Junkers F-13) kujutusega Eesti 1924. a. õhupostmarigilt.
Program	<i>Utställningen omfattar estniska flygpostmärken och flygpostförsändelser från självständighetstiden 1920 — 1940 ur samlingar tillhörande Vambola Hurt och Virgo Kimber.</i> <i>På öppningsdagen används en minnespoststämpel föreställande ett Junkers F-13 sjöplan från Estlands flygpostmärke (15 mark) av år 1924—25.</i>

Eesti — Rootsi naabermaa

Estland — Sveriges grannland

Aeg Tid	1983-05-16—30, Vardagar kl 10—20 21.5 kl 16—18, 22.5 kl 13—16
Koht Plats	Göteborgs Stadsbibliotek, Götaplatsen
Korraldajad Arrangörer	Karin Aasma, Maret Almqvist, Jüri Soomägi, Wello Uuskyla Göteborgs Stadsbibliotek
Kaastegevad Medverkande	Ingrid Segerstedt-Wiberg Rahvakunsti demonstreerijad
Kava	Näitus avatakse esmaspäeval 16. mail kell 18.00 Ingrid Segerstedt-Wiberg'i poolt. Muusikalisi ettekandeid.
Program	<i>Utställningen öppnas måndagen den 16 maj kl 18.00 av Ingrid Segerstedt-Wiberg.</i> Näituse peamine mõte on Eesti ja eesti kultuurielu tutvustamine rootslastele. Pildis, sõnas ja mõningate rahvakunsti esemete abil antakse ülevaate Eesti asukohast, rahvastikust enne ja nüüd, keelest ja kirjandusest, ajaloost — eriti mis puutub sidemetesse Rootsiga, ja olukorrast nüüd. Tutvustame ka eestlaste kultuurielu Rootsis. Raamatukogu näitab eestikeelset ja Eestit tutvustavat kirjandust. Estivali ajal on teine eksemplar näitusest välja pandud Nordstadstorget'il.

Eesti meie südameis

Estland i våra hjärtan

Aeg Tid	21.—22. mai 21—22 maj
Koht Plats	Kontsertmaja fuajee, Götaplatsen Konserthusets foajé, Götaplatsen
Kaastegevad Medverkande	Avamine toimub 21.mai kell 10.00. Näituse avab Sveriges Filatelistförening'u Göteborgi esimees Roland Frahm. <i>Utställningen öppnas den 21 maj klockan 10.00 av Sveriges Filatelistförenings ordförande i Göteborg, Roland Frahm.</i>
Kava Program	Ajutine postikassa on avatud näituse ajal ja 21. mail kasutatakse eritempel tekstiga "Eesti Filatelistide Päev" ja 22. mail eritempel tekstiga "Estnisk Kulturfestival". Näitusel esitatakse esemeid Eesti filateelia, postiajaloo, filokartia, ekliibriste ja dokumentide kogudest. Näidatakse eesti filatelistlikku kirjandust ja auhindu rahvusvahelisel pinnal. Väljapaned on Stockholm Postimuseum, EFÜR, H Alver, G Bågenholm, V Kraner, H Kröndström, E Ojaste ja H Osi. <i>En tillfällig postkassa öppnas under utställningen och den 21 maj användes en stämpel med texten "Eesti Filatelistide Päev" och den 22 maj en stämpel med texten "Estnisk Kulturfestival".</i>

Eesti kunsti üld- ja müüginäitus

Estnisk konst

Aeg Tid	1983-05-21—25
Koht Plats	Eesti Maja, Drottninggatan 27
Korraldajad Arrangörer	Jaan Savioja Alfred Kaing Arnold Randsalu Rain Rebas
Kaastegevad Medverkande	Näitus avatakse 1983-05-21 kell 11.00 Erik Haameri poolt. <i>Utställningen öppnas 1983-05-21 klockan 11.00 av Erik Haamer.</i>

Fotonäitus

Fotoutställning

Aeg 21—22 maj	21.—22. mai
Koht Plats	Kontsertmaja fuajee Konserthusets foajé
	Karin Saarseni fotode näitus.

Scandinaviumi fuajees

Scandinaviumis foajé

Aeg <i>Tid</i>	20—23.5
Koht <i>Plats</i>	Scandinavium
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Maret Almqvist
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Eesti Rahvusnõukogu Eesti Rahvusfond Rootsis Baltiska Kommittén
Kava <i>Program</i>	Eesti Rahvusnõukogu — 35 a. võitlust Eesti vabaduse eest Baltiska Kommittén 40 år 1943—1983 Eesti Rahvusfond Rootsis — Eesti ajaloost Vabadussõjast tänapäevani <ol style="list-style-type: none"> 1. Vabadussõda, Tartu rahu, Iseseisvuse ajast 2. Hitler-Stalini leping, Nõkogue okupatsioon 3. Eestlased paguluses 4. ESTO 5. ERF, kirik ja vabadusvõitlus Eesti skautlus

Informatsioonikeskus Scandinaviumis

Avatud Estivali päeradel kell 09.00—21.00

Juht: Ivi Soomägi, Helle Seimre, Ahti Vesmes, Mari Talveik, Maret Almqvist-Kindel, Leena Laks, Laine Kaar, Anne-Lis Havama, Katrin Soomägi, Tiina Neemelaid, Linda Neemelaid, Riina Sooaru, Silvi Laks, Maiu Soomägi, Anne Mätas, Tiina Aavik.

Estivali keskuses Scandinaviumis müüakse kavasid, mälestusesemeid ja eelmügist ülejäänud pääsmeid. Antakse informatsiooni Estivali ürituste kohta. Scandinaviumi fuajees toimuvad ka eesti organisatsioonide ja ettevõtete näitused ja eestiaineliste produktide müük.

INGENJÖRSFIRMAN
HILLAR MALM AB

FINMEKANISK TILLVERKNING KONSTRUKTIONER

INDUSTRIGATAN 4

112 46 STOCKHOLM

TELEFON 08-50 26 74

Partille Industriservice AB

är ett företag som hyr ut industri- och kontorslokaler. I vårt servicekontor har Ni möjlighet att hyra möblerade kontorsrum med service passande alla företag. Ni får bl.a.:

Rum med möbler — Telefonpassning och posthämtning — Möjlighet till skrivhjälp — Egna parkeringsplatser — Sammanträdes- och konferensrum med servering — Telex.

FESTVÅNING för slutna sällskap.

Trevliga föreningsfester, firmafester, födelsedagsfester arrangeras för upp till 100 personer i något annorlunda miljö.

CLUB JÄRNRINGEN.

Ring oss för närmare upplysningar
tel. 031/44 36 26.

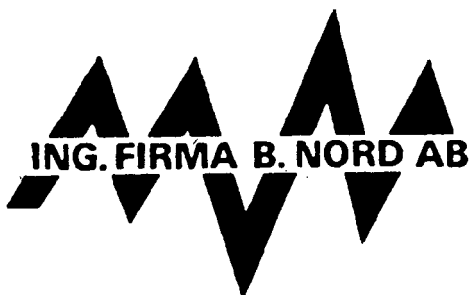
PARTILLE INDUSTRISERVICE AB
Järnstångsvägen 1, 443 30 PARTILLE

TOOMINGA LEIVATÖÖSTUS

Stockholm - Bandhagen

MODEVÄSKOR I GÖTEBORG AB

Käekoti ja nahkesemete tööstus
ÜLO JA KALJU MÄNNISTE
Väderbodarna 1, 417 39 Göteborg
Tel. 031/53 92 84

**MASKIN-
KONSTRUKTIONER**
031-17 20 90

Vasagatan 4, 411 24 Göteborg

Kontakta: Bernt Nord
eller Raimund Palm

Soodsa hinnaga ostate eesti ärist

RAADIO - TELEVISIOON - STEREO

Svandammsplan 2, Hägersten, tel. 45 13 50
Omanik Karl Grau

EESTI LAPSED EESTI KOOLI!

Adress
Johannebergsskolan
Olof Rudbecksgatan 4
412 60 Göteborg

Telefon
031-183784

Eesti sõbrad

Estlands vänner

Aeg <i>Tid</i>	Reede 20.5 kell 18.00 <i>Fredag 20.5 klockan 18.00</i>	Sissepääs 15:— <i>Entré</i>
Koht <i>Plats</i>	Röhsska museets hörsal	
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Andres Niitepõld, Carl-Henrik Rodéhn, Rolf Lundström	
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Andres Küng	
Kava <i>Program</i>	<i>Föredrag: Läget i dagens Estland</i>	

Eesti sõbrad

Estlands vänner

Aeg <i>Tid</i>	Laupäev 21.5 kell 10.00 <i>Lördag 21.5 klockan 10.00</i>	Sissepääs 15:— <i>Entré</i>
Koht <i>Plats</i>	Röhsska museets hörsal	
Korraldajad <i>Arrangörer</i>	Andres Niitepõld, Carl-Henrik Rodéhn, Rolf Lundström	
Kaastegevad <i>Medverkande</i>	Fil kand Katrin Maandi	
Kava <i>Program</i>	<i>Föredrag:</i> <i>Esternas flerspråkighet — en tillgång eller ett problem?</i> Fil.kand. Katrin Maandi räägib väikse vähemusrahvuse keeleprobleemidest võõras rahvamassis. Näitena käsitleb ta kakskeelsuse aktuaalsust Rootsis. Mida saavad võõrkeelsed vanemad ja lapsed teha, et nende emakeel säiliks perekonnas ja mikroühiskonnas elava keelena? Kas on võimalik ka kolmandat keelt õppida sama hästi kui esimest keelt, kuna kõik võimalikud võõrkeeled, mida lastel tuleb õppida koolides, tuleb meil arvestada kui lisapingutused, mis nõuavad õppijalt teatud tahtmist sihi saavutamiseks. Kas me kakskeelsetena saame paremini aru teistest rahvastest ja kultuuritest?	

Eesti sõbrad

Estlands vänner

Aeg Tid	Laupäev 21.5 kell 17.00 Lördag 21.5 klockan 17.00	Sissepääs 15:— Entré
Koht Plats	Röhsska museets hörsal	
Korraldajad Arrangörer	Andres Niitepõld, Carl-Henrik Rodéhn, Rolf Lundström	
Kava Program	<i>Presentation av Estlands olika nationaliteter:</i> a) <i>Estlandssvenskarna</i> b) <i>Balttyskarna — "Estländarna"</i> c) <i>Ingermanländarna</i> d) <i>Ryssarna</i>	

3 "Eestis räägiti kolme kohalikku keelt."

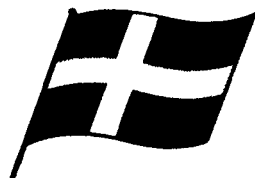
Ametlikeks keelteks olid enne Vabariigi aega saksa ja vene keeled. Enamusrahvas, s.o. eestlased, rääkis eesti keelt. Peale mainitud kolme Eesti rahvusgrupi (eesti, saksa ja vene) oli Narva-rajoonis ka ingerimaalasi, kelle emakeeleks oli soome keel. Vabariigi rahvus- ja kultuur-autonoomiat nau-tis ka juutide rahvusgrupp. Kuigi see rahvagrupp ei olnud suur, oli sellel siiski õigus oma emakeelt õppida koolides.

Üks esindaja igast Eesti rahvusgrupist annab lühikese ülevaate oma rahvuse ajaloost, kultuurist, saatusest ja tänapäeva olukorrast.

Nordstan

Aeg Tid	20—23.5 Entré	
Koht Plats	Nordstan	
Arrangörer	Anders Kamarik, Jaan Riisenberg	
Kaastegevad Medverkande	Rahvatantsijad — <i>Folkdansare</i> Kassari	
Kava Program	Näitus — <i>Utställning: Estland — vårt grannland</i> <i>Lotterier. Information om Estival 83.</i> <i>Folkdansuppträdanden på lördagen den 21.5 klockan 11.00</i> Rahvatantsuetendus laupäeval 21.5 kell 11.00	

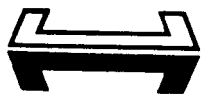
Sveriges största köpcentrum!

Östra Nordstan — Sveriges största köpcentrum — en enorm marknadsplats med ett myller av människor och en uppsjö av olika slags butiker, välsorterade varuhus och specialaffärer. Här kan du också äta gott på någon av de trivsamma restaurangerna, ta en hamburgare eller bara en kaffepaus. Du kan motionera, spela squash och bowling eller ägna dig åt kulturella intressen som teater eller bio... Och allt detta hittar du under ett och samma tak!

I Östra Nordstan finns bl.a.:

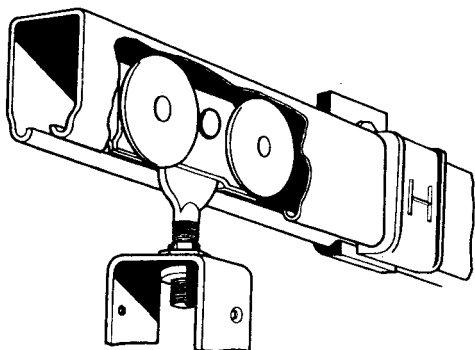
- Turistbyrå (även rumsbokning)
- Resebyråer
- P-hus Nordstaden, 2400 P-platser
- Hotel Europa — Sveriges största
- Bio
- Teater
- Jourapotek
- Flygbuss-Terminal
- Internationellt Presscenter

Välkommen till Östra Nordstan — en av de verkligt stora attraktionerna i Göteborg — ett internationellt centrum som rymmer praktiskt taget allt man kan önska sig. Mitt i Göteborg!

HENDERSON – BESLAG

Säkra beslag till nya
eller gamla skjutportar

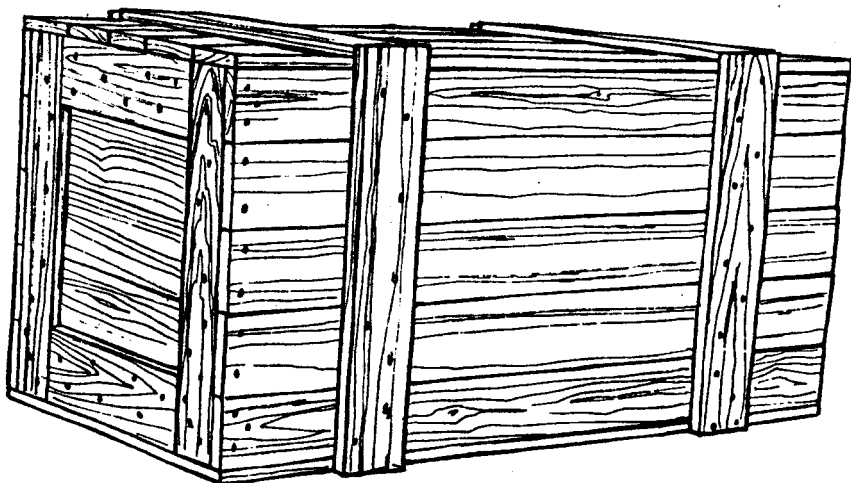
- Industriportar
- Hangarportar
- Transportsystem

- Skjut- och vickdörrar
- Garderöbsdörrar
- Skjutluckor

ENAB

Box 155 - 433 23 PARTILLE - Telefon 031/44 73 55

Ekelund & Nilisse AB

SOLNA LÅDFABRIK

VARFÖR

svarar inte Estlands televisions- och radiokör på vår inbjudan?

I Helsingforsavtalets (1975) anda inbjöd "Estival 83"-s styrelse i brev av den 6/12 1982 Estlands TV o. Radiokör till vår kulturfestival i Göteborg under kommande pingst, den 20–23 maj 1983.

Bl.a. kommer vi att för 10:e gången i Sverige-exilen ha en traditionell estnisk sångarfest här i Scandinavium den 21 maj.

Den från Estland inbjudna kören är inte vilken som helst. Med den har Neeme Järvi i Tallinn såväl uruppfört Arvo Pärts "Credo" som spelat Beethovens 9 symfoni. Samma program kommer han att uppföra med Göteborgs symfoniker, Konserthuskören och med Käbi Laretei vid flygeln här i Scandinavium, fredagen den 20 maj.

Men från Estland inget svar –

Har vår inbjudan överhuvudtaget nått fram till kören? Eller har någon – och i så fall vem – stoppat vårt brev på vägen??

MIKS

ei vasta Eesti televisiooni ja raadio segakoor meie kutsele?

Helsingi kokkuleppe (1975) vaimus kutsus "Estival 83" juhatus kirjas 6/12 1982 Eesti Televisiooni ja Raadio Segakoori meie kulturfestivalile Göteborgis tulevatel kevadpühadel, 20–23 mail 1983.

Muuhulgas peame siis ka traditsioonilist laulupidu, juba 10 korda Rootsis. See leiab aset 21 mail siinsamas Scandinaviumis.

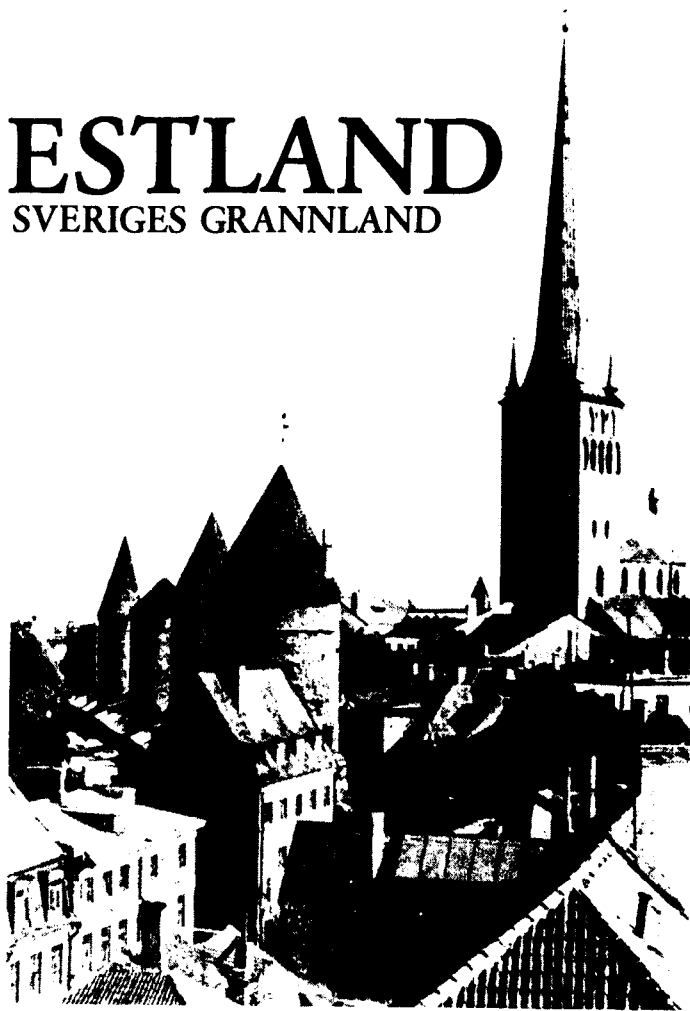
Eestist kutsutud koor ei ole ükskõik missugune. Sellega on Neeme Järvi Tallinnas esitanud nii Arvo Pärtsi "Credo" kui Beethoveni 9 sümfooniat. Sama kava esitab ta nüüd Göteborgi sümfoonikutega ja Kontsertmaja kooriga siinsamas Scandinaviumis, reedel 20 mail. Klaveril Käbi Laretei.

Kuid Eestist pole kuulda ei kippu ega köppu –

Kas meie kutse on üldse jõudnud koorini? Või kas on keegi – ja sel juhul kes – meie kirja tee peal kõrvaldanud??

ESTLAND

SVERIGES GRANNLAND

98

UTSTÄLLNING 16-30 MAJ 1983
STADSBIBLIOTEKET
GÖTAPLATSEN GÖTEBORG

VÄRT ATT VETA OM ESTLAND

- * Visste du att den utländska huvudstad som ligger närmast Stockholm är - Tallinn i Estland? Fågelvägen är det närmare från Stockholm dit än till Göteborg. Tallinn har förresten ungefär lika många invånare som Göteborg.
- * Estland var självständigt mellan första och andra världskriget. Numera är det en av femton unionsrepubliker, som tillsammans utgör Sovjetunionen. Men de flesta länder i väst vägrar fortfarande att erkänna den sovjetiska ockupationen av vårt grannland Estland.
- * Estland var svenskt en gång i tiden, mellan 1561 och 1721. En svensk kung, Gustav II Adolf, grundade landets första universitet (på den tiden Sveriges andra universitet) - i den sydostniska staden Tartu (=tyska Dorpat). Det är ett av de äldsta och än idag viktigaste i hela Sovjetunionen.
- * Drygt 1,5 miljon människor bor i Estland. Nästan 1 miljon är ester. Resten är framför allt ryska invandrare.
- * Det har skett en omfattande invandring av ryssar under sovjetisk tid. Men fortfarande lär sig ester också estniska i skolan. Esterna har ett rikt kulturliv på sitt eget språk - inom de snäva ramar som bestäms av det enda tillåtna partiet, det sovjetiska kommunistpartiet.
- * Estniska är ett finsk-ugriskt språk. Det är alltså släkt med finska - på längre håll också med ungerska, samiska, samojediska och andra språk. Estniskan är däremot inte alls släkt med grannspråken lettiska eller litauiska, som är de baltiska språken i språkvetenskaplig mening.
- * Esterna är traditionellt ett lutheranskt folk, som Sverige var eller är. En liten del av folket räknar sig som grekisk-ortodoxa, som många ryssar. Det finns också frikyrkor, fast samfund som pingstvännerna, sjundedagsadventisterna och Frälsningsarmén förbjudits av de sovjetiska ockupanterna.
- * Före andra världskriget levde omkring 8 000 estlandssvenskar i Estland. De flesta kom över till Sverige under andra världskriget. Många estländare (i Estland) upplever fortfarande Sverige som ett Grannland (med stort G). De drömmer om att någon gång få resa över Östersjön - men få får någonsin tillstånd att lämna sitt land.

Andres Küng

Lästips om Estland:

- Handledning för turister till Estland, 1979
Utgiven av Esternas Representation i Sverige, Fack, 100 52 Stölm
- Olo Ignats/Håkan Holmberg, Sovjet - diktaturens ansikte, 1980
Allmänt om förtrycket
- Olo Ignats, Estland mot en ny vår, 1981
- Viktor Klauson, Ar av skapande, Tallinn 1977
Sovjetisk syn
- Andres Küng, Estland - en studie i imperialism, Stölm 1971
- Andres Küng, Vad händer i Baltikum? 1973
- Andres Küng, En dröm om frihet. Om passivt motstånd i dagens Baltikum, 1978
- Andres Küng, Protest från Baltikum, 1979
Dokumentsamling
- Andres Küng, Sådan är socialismen, 1982
Allmänt om bl a Sovjet
- Rein Vältme/Sture Gustafson, Estland, 1976
Fotobok

ESTERNA I SVERIGE

- * Omkring 22 000 ester och 7 000 estlandssvenskar flydde under andra världskriget till Sverige. De flesta kom hösten 1944, när Sovjet för andra gången under kriget ockuperade deras hemland Estland. Estlänningarna blev den första stora "invandrargruppen" som kom hit för att stanna.
- * Estererna är näst finnarna den största språkliga minoriteten i Sverige. De allra flesta estererna bor i storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö.
- * Estererna lärde sig snabbt svenska och har blivit lojala medborgare. De har samtidigt lyckats bevara och utveckla ett rikt kultur- och organisationsliv på sitt eget språk, estniska.
- * Det finns två estniska grundskolor, i Stockholm och Göteborg, samt "lördagsskolor" på en rad andra platser i landet.
- * Många estniska vetenskapsmän och kulturutövare har blivit uppmärksammade också i svenskt kulturliv, bland de senare pianisten Käbi Laretei, tonsättaren Eduard Tubin (död 1982), gymnastikledarna Ernst Idla (död 1981) med Idlaflickorna och Leida Leesment med Malmöflickorna, konstnären Enno Hallek, författarna Andres Küng och Ilmar Laaban. Det estniska författarförlaget, EKK-förlaget i Lund (grundat 1950), var det första i sitt slag i Sverige.

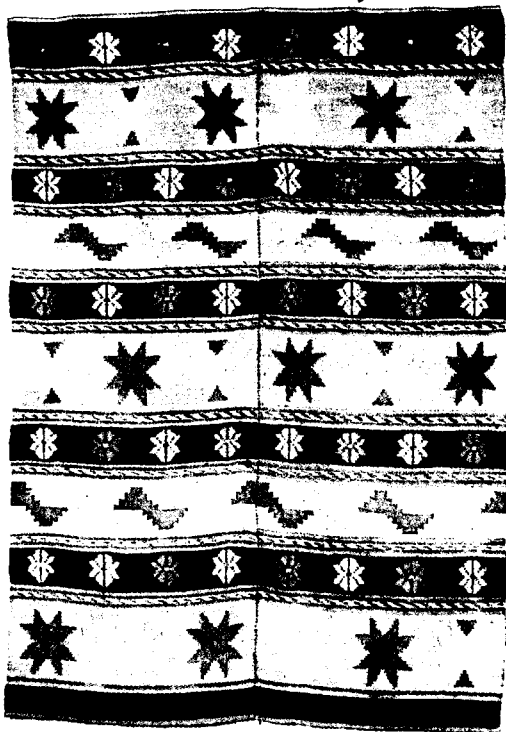
- * Det utges flera estniskspråkiga tidningar i Sverige, bland dem Eesti Päevaleht (Estniska Dagbladet). Den enda regelbundna estniska kulturtidskriften i västvärlden, "Tulimuld" (Svedjejord), utges sedan 1950 i Lund.
- * Estererna har sitt eget "minoritetsparlament", Esternas Representation i Sverige, samt politiska centralorganisationer, främst Estniska Kommittén, som i årtionden samarbetat med svenska myndigheter. De har också grundat ett stort antal idrottsliga, kulturella, vetenskapliga och andra sällskapliga organisationer.
- * Sverige är det enda västland som erkänt den sovjetiska ockupationen av Estland. Estererna i Sverige räknas därför mot sin vilja som också sovjetiska medborgare - även av svenska myndigheter. Estererna har förgäves värdjat om svensk hjälp att bli av med detta påtvingade dubbla medborgarskap.
- * Sammanhållningen är stark mellan estererna i Sverige och deras landsmän i väst. Estererna i landsflykten samlas bland annat till världsfestivaler vart fjärde år. Den estniska världsfestivalen ESTO 80 hölls i Stockholm sommaren 1980.
- * Estererna i den friare världen är tacksamma för att i demokratiska länder som Sverige ha fått en fristad undan förföljelse och förtryck. De hoppas att livet skall bli lättare också för deras landsmän i hemlandet. Det estniska folket drömmer fortfarande om frihet!

Lästips om estererna i Sverige:

- Bernard Kangro, Estland i Sverige, EKK-förlaget, Lund 1977
Storverk i ord och bild av EKK-förlagets eldsjäl
- Andres Küng, Estland - en studie i imperialism, Stölm 1971
- Andres Küng, Sverige, Sverige, fosterland! Stölm 1974

BLOMMOR OCH RÄNDER ESTNISKA ALLMOGETÄCKEN

29 APRIL – 23 MAJ 1983

88

Stor ylleduk, vepa, anses vara föregångare till estniska allmogetäcken. Äldsta underrättelser om förekomsten av sådana dukar finns att läsa i Henriks Liflands krönika från 1200-talet.

I äldsta tider användes duken både som ytterplagg och som täcke. Storsjal, på estniska "sõba", kallas i äldre litteratur även "vaip" eller "vepa", d v s täcke. Jämför svenska "vepa". "Sõba" som klädesplagg var långlivad i södra Estland, medan man i norra Estland, som alltid har varit mer mottaglig för nymodigheter, redan under 1700-talet övergick att använda "sõba" enbart som täcke. Därmed skapades förutsättningar för självständig teknik- och mönsterutveckling.

Seden att tillverka och använda mönstrade täcken spred sig även till Sydestland, men där dominerade länge den mer ålderdomliga randningen. I Nordestland utvecklades däremot stor variationsrikedom beträffande kompositioner och färgsammanställningar.

De äldsta täckena är, liksom "sõba" enfärgade, utan mönster. Färgerna är ullens naturfärger, grått, vitt och svart. På 1700-talet tillkom randning i olika färger och mönster. Samtidigt blev även sockendräckernas kjolar randiga. Randiga täcken är den ojämförligt vanligaste typen i hela Estland.

Under 1800-talet infördes, sannolikt från Finland, nya typer av vävstolar och nya tekniker, liksom rikare kompositions- och färgvariationer. Därtill bidrog även anilinfärgernas införande. Växtfärgernas dämpade toner ersattes av kraftiga och klara färgtoner som gärna sammanställdes i bjärta kontraster.

Från omkring mitten av 1800-talet vävdes i norra och västra Estland täcken i rölakan och i blandtekniker med "nya" slutna kompositioner, d v s mittfält omgivna av bårder. Förutom geometriska vävbundna mönster förekommer i dessa nord-estniska täcken djur- och människofigurer, växter och t o m hus och små genrescener.

Samtidigt fortsatte tillverkningen av stora sjalar, vepor, men även här infördes nyheter vid mitten av 1800-talet, nämligen rutiga fyrkantiga sjalar, med fransar på alla fyra sidor.

Broderade mönster på hemvävt eller köpetyg är det sista tillskottet bland estniska allmogetäcknen. I broderimönstren och motiven ses tydligt inflytandet från tryckta mönsterblad. I västra Estland och särskilt på ön Muhu broderades livliga mönster i djärva färgkombinationer, mot orange, lila eller svart bakgrund. Blommor, fåglar och smultronkvistar är de vanligaste motiven.

Ryor av typ slitrya gjordes i Estland enbart av estlandssvenskarna, och även här i en teknik som skiljer dem från svenska ryor.

Allmogetäcknen användes som säng-, åk- eller hästtäcknen. Sängtäcknen fick med tiden rangen av överkast i livliga mönster och glada färger. Slädtäcknen var dock de färgrikaste. De var något man kunde visa upp och stoltsera med under vintriga kyrkfärder. Det fanns avsättning för allmogetäcknen även i enkla herrgårdar, men då enbart som golvmattor.

Fram till omkring mitten av 1800-talet vävdes täckena av manliga vävare. Först mot slutet av århundradet blev det ett kvinnogöra. Många vävare/väverskor blev kända för sina täcken långt ut över sockengränserna.

För täckvävnad användes vanligen lin och ull, lin till varp och ullgarn till inslag. Lin odlades främst i södra Estland medan norra Estlands hedar utgjorde fina betesmarker för fårhjordar.

Vävningen av traditionella allmogetäcknen fortsatte fram till 1930-talet, då denna folkliga konstart trängdes undan av den snabbt framväxande stadskulturen, dock utan att helt dö ut. Redan vid sekelskiftet hade man börjat med insamling och dokumentation av den estniska allmogekulturen och via olika yrkesskolor återupplivades gamla tekniker och metoder. Den traditionella folkliga textilkonsten utgör alltså en inspirationskälla för nutida estnisk textilkonst.

Karin Aasma

De utställda täckena är till största delen lånade av i Sverige bosatta estländare. Det är betecknande att dessa täcken var med bland de få ting som de estniska flyktingarna kunde ta med sig över Östersjön hösten 1944. Ett antal täcken kommer från Nordiska museets samlingar. De har tillverkats av estlandssvenskar som fram till andra världskriget bebodde en del kusttrakter och öar i nordvästra Estland, där de utvecklade en säregen kultur med rötter i medeltiden. Ett litet fåtal bor nu kvar i de forna svenska områdena i Estland.

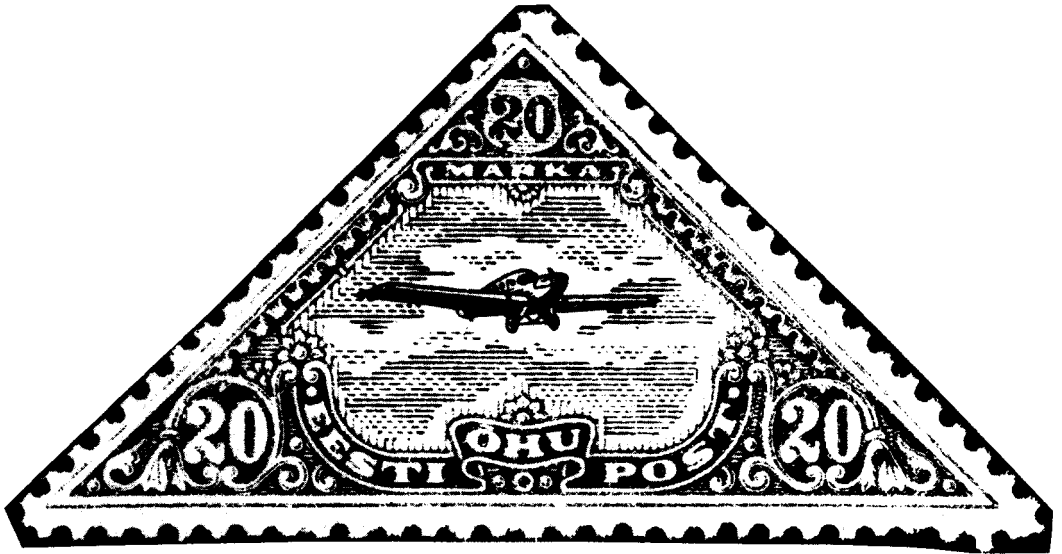
Litteratur:

Allmogekulturen i Estland, Nordiska museet 1980
Eesti rahvavalbad, av Helene Kuma, Tallinn 1976
(med engelsk sammanfattning, rikligt illustrerad)

Muhu tikitud rahvavaibad, av K Konsin, i Etnografiska museets årsbok KKKII, Tallinn 1981 (med tysk sammanfattning. Decken von Muhu)

Kudumid, av K Konsin, Tallinn 1979 (Die estnische Gewebe Sammanfattning på tyska)

ESTNISK FLYGPOST

I KASSAHALLEN POST-
KONTORET AVENYN 12

11 maj - 10 juni

UTSTÄLLARE: VAMBOLA HURT LIDINGÖ
 VIRGO KIMBER STOCKHOLM

SIGNAL PA POSTHORN

vid invigningen av frimärksutställningen

ESTNISK FLYGPOST

i Göteborg den 11 maj 1983.

Sture Olsson

Moderato

f p

f

p f rallentando

- Estland. Flygpostmärke, utgiven 1925-07-15
Estonia. Air Mail Stamp, issued 1925-07-15
Eesti. Lennupostimärk, väljaantud 1925-07-15
Sverige. Bromma flygfått, utgiven 1936-05-23
Sweden. Bromma Airport, issued 1936-05-23
Rootsi. Bromma lennuväli, väljaantud 1936-05-23

ESTNISK FLYGPOST

10 ESTONIA AIR MAIL 10
EESTI OHU-POST

1925-07-15 Sabiatning P III

50 ore
BROMMA AIRPORT
STOCKHOLM
SVERIGE

1936-05-23 Junkers W-34

ESTNISK FLYGPOST
Frimärksutställning i Göteborg
1983-05-11--05-31

POSTENS TRYCKERI 1983

PENGAR I ESTLAND I 700 ÅR

REPUBLIKEN ESTLANDS STATLIGA OCH HALVOFFICIELLA ORDNINGAR OCH UTMÄRKELSETECKEN

Utställning i Svenska Handelsbankens lokaler,
Östra Hamngatan 23, Göteborg (vid Brunnsparken)

Tid: 9 maj - 10 juni 1983

Utställare:

Civilekonom Taavi R. Triumph, Stockholm

PENGAR I ESTLAND I 700 ÅR

Utmållningens titel åter speglar en tidaryd, som börjar under den senare hälften av 1200-talet och slutar i mitten. I början av denna period startade präglingen av silvermynt inom det område, som sedermera har kommit att kallas för Estland och som i huvudsak har bebotts och alltså bebos av ester. Myntningen började ungefär samtidigt på de två platser, som idag är Estlands största städer - Tallinn (Reval) och Tartu (Dorpat). Medan Tallinn råk fick sina myntnings-rättigheter (år 1265) av den danska drottningen Margareta, följde dessa rättigheter i övrigt utsläpandet Tartu och biskopens stiftning som riksinlöste i det tysk-romerska riket. Redan långt tidigare hade handelsvägarna mellan det och väst, som passerade estniskt område, fört in främmande valutor i landet. Rika mynt, vid från den yngre järnåldern omfattar bl.a. stora mängder av arabiska, tyska och engelska mynt, som under denna tid utgjorde viktiga betalningsmedel i den internationella handeln. Dessa handelsmynt polar på Estlands stora betydelse för transithandeln, men har inget specifikt samband med dess myntväsende.

Myntväsendet i Estland åter speglar - liksom landets historia i stort - främst främmande nationers överbäggelse i detta lilla land på andra sidan Östersjön. För danskarna, som sedan början av 1200-talet övertråk i stora delar av norra Estland, i mitten av 1300-talet sålde sin besittning till Livländska Orden, började man präglade ordensmynt i Tallinn. Även sådana slagna i Riga och Cesis (Wenden) i närvarande Lettland cirkulerade på estniskt område, i synnerhet som hela södra delen av Estland inkl. Ösel tillsammans med norra Lettland utgjorde Livland. Riga var huvudstad för denna provins.

Livländska Orden och biskopen i Tartu gav ut mynt liksom ända till ordensstatens upplösning i mitten av 1500-talet. Under slutskedet skällade sig även biskopen i Ösel-Wiek, den danske kungens broder Magnus, till myntbarrarna i Estland. Under en kort tidperiod präglades mynt på biskopdomens båda huvudorter, Kuresseare (Arensburg) på Ösel och Hapsala (Hapsal) på fastlandets västkust.

Ordensstatens sönderfall innebär början till den svenska epoken i Estland. Omödelbart efter intagandet av Tallinn år 1561 började man präglade silvermynt med Erik XIV:s porträtt och med kungens manschiffer. Tallinns stora vapen med de tre lejonerna eller det lilla korssvaret pryder främstidans av dessa mynt. Svenska besittningsmynt präglades i Tallinn under följande regenters regeringstid:

Erik XIV (1560-68)	Gustav II Adolf (1611-32)
Johan III (1568-92)	Kristina (1632-54)
Sigismund (1592-99)	Karl XI (1660-97)

Under en kortare tid präglades svenska besittningsmynt även i Narva. Dessa bär alla Karl II:s mannfiffer på åtsidan (en gulddukat kungens porträtt) och Narvas vapen på framsidan.

Vad som sagts ovan beträffande spridningen på estniskt område av ordensmynt slagna i Riga gäller även svenska besittningsmynt, som tillverkats där. Också svenska riksmünt cirkulerade fritt i Estland, liksom i de övriga besittningarna.

Vid ordensstatens upplösning föll den livländska delen av det estniska fastlandet med städerna Tartu (Dorpat), Pärnu (Pernau) och Viljandi (Fellin) under polskt välde. Den polska eran, som varade till 1629, representeras på utställningen av ett Sigismund-mynt på 3 groschen, präglat i Riga 1591.

Det Stora nordiska kriget, som började framgångsrikt för Sverige, fick sin slutliga vändpunkt i slaget vid Poltava år 1709. Redan under påföljande år hade ryssarna erövrat hela Estland. Den nya politiska situationen fastställdes genom freden i Usikupunki (Nystad) år 1721. Ryska mynt, som redan tidigare - särskilt vid tiden för det Livländska kriget under andra hälften av 1500-talet - använts i samband med köpmännens Gethandel, fick nu större betydelse. Det dröjde dock länge - ända fram till 1820-talet - innan ryska betalningsmedel kunde införas helt i Estland, liksom i de övriga Östersjöprovinserna, användes fortfarande de gamla myntsorterna. Storhandelsmyntet utgjordes av de västeuropeiska dalermünt, främst den s.k. albertusdalern. Som ett försök från rysk sida att introducera ryska mynt präglades under två år (1756 och 1757) särskilda livländsk-estländska mynt, s.k. livoneser. Dessa grundade sig på den tidens förhållande mellan albertusdalern och den ryska rubeln. Experimentet misslyckades, då kursförhållandet visade sig inte vara stabilt. År 1821 beslöt man att myntväsendet i Ryssland skulle omgestaltas och förordnade om omväxling av de utländska valutorna, som cirkulerat i landet. Tre år senare upprepades denna förordning, varvid man denna gång föreskrev inväxling mot rubel inom 4 månader. Härmed blev den ryska valutan det enda officiellt lagliga betalningsmedlet även i Estland. Privat fanns dock dalermünt fortfarande i omlopp ända fram till mitten av 1800-talet.

Den ryska eran i Estland varade i ungefär 200 år. Under denna tid hann 10 tsarer och 4 tsarevnor härskat över landet. Utställningen återspeglar denna tid genom att visa en hel del exempel på mynttyper från Peter I (Peter den store), den förste tsaren i Estland, till Mikolau II, den siste självhärskaren. Från den sistnämnda tid har även ett flertal exempel på sedlar medtagits. Bristen på skiljemynt under flera tidsperioder på 1800-talet gjorde, att vissa städer, föreningar etc. gav ut egna nödmynt och -sedlar. Förutom att detta lindrade svårigheterna vid

betalningar, utgjorde sådana hallofficiella och privata emissioner räntefria lån från allmänheten. Underhand minskade dock lockelsen att ge ut egna betalningsmedel, då myndigheterna föreskrev, att emittenter av privatpengar skulle deponera ett visst belopp hos rätten eller magistraten.

Tsartiden tog slut med februarirevolutionen 1917, då Mikolau II abdikerade och en borgerlig republik utropades i Ryssland. Den provisoriska regeringen hann under sin korta livstid - fram till oktoberrevolutionen samma år - ge ut ett antal egna sedeltyper.

Under det pågående Första världskriget hade den tyska kejsarliga armén under en längre tid blivit stående på en frontlinje, som gick från Kurland över Kaunas (Kovno) och Vilnius (Wilno) till Lvov (Lemberg). I krigets slutskede utryttjade tyskarna det kaotiska läget i Ryssland och trängde längre in i de västra delarna av det ryska imperiet och således även de baltiska Östersjöprovinserna. Vid samma tidpunkt utropades Estland som en oberoende republik, fristående från Ryssland. Detta ägde rum i slutet av februari 1918. Den nya staten kunde dock inte uppta sina funktioner förrän i slutet av november samma år. Självständighetsförklaringen sammanföll nämligen olyckligtvis med den tyska arméns ockupation av hela Estland (de stora estniska Barna, Üsel och Dagö, hade besatts redan i oktober 1917). Den tyska ockupationsmakten införde speciell ockupationsvaluta, s.k. Ober-Ost-valuta. Till en början bestod den av sedlar och järnmynt i ryska rubel och koppek och senare - fr.o.m. april 1918 - även av sedlar i tyska mark, med ett värdeförhållande 1 rubel = 2 mark. Dessutom ägde även den tyska riksvärdet full giltighet i de ockuperade områdena, även om den inte officiellt sattes i omlopp där.

När den tyska armén i samband med revolutionen i hemlandet i slutet av november 1918 lämnade Estland, var en rad utländska valutor i omlopp i landet som ett arv från tsartiden, den ryska provisoriska regeringens tid och den tyska ockupationen. Någon inhemsk, estnisk, valuta fanns dock inte.

Den politiska situationen i Estland blev kritisk, då tyskarnas återtag omedelbart framkallade bolsjeviktruppernas försök att utnyttja det uppståndna tomrummet och tränga in på estniskt territorium. Detta blev början till det Estniska frihetskriget. Krigföringen och folkförsörjningen innebar stora utgifter för den unga republiken. Då statskassan var tom, medan de cirkulerande främmande valutorna fanns hos allmänheten, krävdes snabba åtgärder både inom och utom landet. Bland de första åtgärderna var att emittera ett kortfristigt, inhemskt statslån. Då den osäkra politiska situationen, med allt djupare inträngande röda trupper i landet, medförde, att allmänheten inte tecknade dessa obligationer i önskad omfattning, sattes de av regeringen i omlopp som pappersvaluta, alltså som ett slags provisoriska sedlar. Samtidigt såg man sig om även efter andra lösningar för att lindra bristen på inhemska betalningsmedel. Exempel på sådana tillfälliga lösningar kan studeras bland exponaterna.

Den utländska finansiella hjälpen bestod bl.a. av ett lån från Finland på 20 miljoner finska mark. Lånet var unikt sätillvida, att det utbetalades i form av finska sedlar, vilka av den estniska regeringen förklarades som lagliga betalningsmedel i Estland.

Den egna, reguljära sedlemissionen kom igång under mars 1919. Valutaenheten blev estnisk mark, uppdelad i 100 penn. Utställningen visar alla sedeltyper utgivna av statskassan (motsvarande det svenska Riksgäldskontoret) mellan 1919 och 1928 samt alla mynttyper och -årgångar präglade under Estlands 22-åriga självständighetstid.

Parallellt med statskassan gav även den estniska nationalbanken (Eesti Pank) ut sedlar under tiden 1921 - 1927. Efter en omfattande finans- och penningreform, under medverkan av bl.a. Nationernas Förbunds experter, infördes den 1 januari 1928 en ny estnisk valuta - estnisk kroon (krona). En kroon motsvarades av 100 gamla mark, medan en mark blev lika med kroons 100-del - sent (cent). I samband med reformen fick nationalbanken ensamrätt att emittera sedlar. Statskassan svarade dock även i fortsättningen för växelmynten (vid behov även för växelmedlarna i mindre valörer). De flesta banksedeltyperna i mark och samtliga i kroon är medtagna i utställningen.

Under hösten 1939 hade Hitler och Stalin genom ett hemligt tillägg till sin ickangreppspakt geografiskt delat upp sina intressesfärer i Östeuropa. Detta medförde till en början sovjetiska militärbaser på estniskt territorium. Med Röda armén inom landet annekterades Estland sommaren 1940, samtidigt med de båda andra baltiska länderna. Efter det att landet omvandlats till sovjetrepublik, infördes i slutet av november 1940 sovjetisk valuta i förhållande 1 kroon = 1,25 rubel (en mycket ofördelaktig kurs för estererna). Under en kort övergångsperiod cirkulerade estnisk och rysk valuta jämsides, men redan i mars 1941 förlorade den estniska kronan definitivt sin giltighet.

I juni 1941 angrep Hitler-Tyskland sin forne bundsförvant, Sovjetunionen, och till slutet av augusti hade tyskarna besatt praktiskt taget hela Estland. Ny tysk ockupationsvaluta infördes under hösten 1941 och gällde i Estland fram till hösten 1944, då tyska trupper retirerade från landet. Besynnerligt nog fortsatte även den sovjetiska rubeln att gälla som lagligt betalningsmedel i förhållande 1 rubel = 10 Reichspennig och 1 tjervonetj (= 10 rubel) = 1 Reichsmark.

Efter Röda arméns nya inmarsch 1944 infördes först samma ryska valuta, som gällde redan 1940-41. Vid en valutareform 1947 inväxlades de gamla rubel- och tjervonetjedlarna (i regel mycket ofördelaktigt för spararna) mot rubelsedlar av ny typ (tjervonetj avskaffades som valutaenhet). På 1947 års sedlar förekommer bland valörangivelserna på de olika sovjetrepublikernas språk för första gången även estniska. Mynten berördes inte av denna valutareform. Däremot omfattade nästa valutareform -

den av år 1961 - både sedlar och mynt, vilka alla utkom i nytt utförande. Sedlar av 1961 års typ (alla med oförändrat årtal) och mynt med präglingsår fr.o.m. 1961 gäller fortfarande i Sovjetunionen, inklusive det av denna världsmakt ockuperade, lilla Estland.

Som vi ser av utställningen, omfattar Estlands korta självständighetsperiod en mycket liten del av landets 700-åriga penninghistoria. I övrigt präglas denna av de främmande härskarnas betalningsmedel, antingen utgivna i Estland eller där satta i omlopp i kraft av politisk överhöghet. Republiken Estland hann dock under sitt drygt 20-åriga bestånd ta steget in i de penningutgivande, fria ländernas skara och visa, att landet var i stånd att på kort tid ordna upp sitt penningväsende efter Första världskrigets kaotiska förhållanden. Alla ester bär på den förhoppningen, att de nuvarande, hårda tiderna skall vara snabbt övergående och att Estland snart skall kunna leva sitt eget liv igen. Däri ingår även ett fritt utvecklande av landets penningväsende - något givning som alla fria nationer anser vara en naturlig sak.

REPUBLIKEN ESTLANDS STATLIGA OCH HALVOFFICIELLA ORDNAR OCH UTMÄRKESETECKEN

Utställningen ger en översikt över estniska ordnar och utmärkes-tecken, med tyngdpunkt på de statliga. Dessa utgörs av:

1. Estniska Frihetskorset
2. Statsvapnets förtjänstecken
3. Vita Stjärnans förtjänstecken
4. Örnkorsets förtjänstecken
5. Estniska Röda Korsets förtjänstecken
6. Estniska frihetskrigets minstecken

Av dessa är Frihetskorset (institfikat på Republikens ettårsdag, den 24 februari 1919), som utdelats till sammanlagt 2147 estniska medborgare och 1069 utlämningar, av särskild tyngd, då detta förlänats personer, som genom tapperhet i fält eller militära resp. civila förtjänster varit av avgörande betydelse för Republiken Estlands tillblivelse. Frihetskorset har utdelats bl.a. till en rad utländska statsöverhuvuden, däribland kung Gustav V, och andra statsmän. Även en mängd utländska frivilliga i det Estniska frihetskriget erhöi denna orden. Bl.a. har 11 svenskar fått motta Estniska Frihetskorsets 3:e grad av klass II för tapperhet i fält.

Örnkorsets förtjänstecken institfades år 1928 som Skyddskårens förtjänstecken och Estniska Röda Korsets förtjänstecken år 1920 som förtjänstecken för denna organisation. Med Lagen om förtjänstecken av 1936 omvandlades dessa, tidigare halv-officiella förtjänstecken, till statliga. Samtidigt institfades Statsvapnets förtjänstecken och Vita Stjärnans förtjänstecken. Estniska frihetskrigets minstecken institfades redan 1920 att utdelas till alla aktiva deltagare i kriget.

Av halv-officiella dekorationer märks främst Estniska Skyddskårens Vita Kors och Estniska Brandkårsförbundets förtjänstecken.

"EESTI MEIE SÜDAMEIS"

Näitus Eesti filateeliast, posti ajalooost, filatelistlikust kirjandusest, filokaartiast, jne.

Kontsertmajas, Götaplatsen' il, Göteborg
 Laupäeval 21. mail 1983 kl. 10:00 -- 20:00
 Pühapäeval 22. mail 1983 kl. 10:00 -- 17:00

Näitus avatakse laupäeval 21. mail kl. 10:00 Rootsi Filatelistide-Selts Göteborgis
 esimehe Roland Frahm'i poolt.

Väljapanek Väljapanaja	Raamid
1 Eesti iseseisvuse aeg 1918--1940 Kai Stolzenbach, København	1 -- 5
2 Eesti ületrükkimargid 1919--1930 Heldur Alver, Hässleholm	7 -- 12
3 Eesti eelfilateelia 1615--1838 Vambola Hurt, Lidingö	13 -- 17
4 Eesti posti eelkäijad 1858--1918 Vambola Hurt, Lidingö	18 -- 22
5 Eesti ajutised postitemplid 1918--1921 Gösta Bågenholm, Göteborg	23 -- 25
6 Välipost Eesti Vabadussõjas 1918--1920 Elmar Ojaste, Göteborg	26 -- 28
7 Postitsensuur Eestis XX sajandi esimesel poolel (1900--1950) Elmar Ojaste, Göteborg	29 -- 36
8 Eesti laevapost Virgo Kimber, Stockholm	37 -- 39
9 Saksa okupatsioon Eestis 1941--1944 Gösta Bågenholm, Göteborg	40
10 Tartu - väike postiajalooline ülevaade 1638--1982 Elmar Ojaste, Göteborg	41 -- 44
11 Eesti pagulusfilateelia Rootsis 1948--1980 Hans Kröndström	45 -- 50
12 Eesti Filatelistide Ühing Rootsis	51 -- 52
13 Eesti filatelistlik kirjandus E F Ü R, Stockholm & Elmar Ojaste, Göteborg	kaks vitriini
14 Eesti postiljoni vormiriidet (1930. a. paiku), postkast, postikaarte jne. Postimuseum, Stockholm	
15 Eestlaste eksliibriseid Valter Kraner, Mjölby	53 -- 61
16 Filokaartia - vanad vaatekaardid a) vaatekaardid b) kunstikaardid c) tervitus-, pühade-, nalja- jne. kaardid Elmar Ojaste, Göteborg	63 -- 69
17 Skriptofilia - vanad väärtpaberid, aktsiad, jne. Harold Osi, Cambridge	70 -- 73
18 Eestlaste isikutunnistusi, passe. jne. 150. viimase aasta vältel Elmar Ojaste, Göteborg	74 -- 76

"ESTLAND I VARA HJÄRTAN"

Utställning av Estlands filateli, posthistoria, filatelistisk litteratur, filokartia, m. m.

Konserthuset, Götaplatsen, Göteborg.
 Lördagen den 21. maj 1983 kl. 10:00 -- 20:00
 Söndagen den 22. maj 1983 kl. 10:00 -- 17:00

Utställningen öppnas lördagen den 21. maj kl. 10:00 av ordföranden i Sveriges Filatelist-Förening i Göteborg Roland Frahm.

Utställda föremål Utställare	Ramnr.
1 Estland under självständighetstiden 1918--1940 Kai Stolzenbach, København	1 -- 5
2 Estlands påtrycksmärken 1919--1930. Äkta och falska Heldur Alver, Hässleholm	7 -- 12
3 Estlands förfilateli 1615--1838 Vambola Hurt, Lidingö	13 -- 17
4 Estlands föregångare 1858--1918 Vambola Hurt, Lidingö	18 -- 22
5 Estlands provisoriska avstämplingar 1918--1921 Gösta Bågenholm, Göteborg	23 -- 25
6 Fältpost under det Estniska Frihetskriget 1918--1920 Elmar Ojaste, Göteborg	26 -- 28
7 Postcensur i Estland under 1900-talets första hälft (1900--1950) Elmar Ojaste, Göteborg	29 -- 36
8 Estnisk skeppost Virgo Kimber, Stockholm	37 -- 39
9 Estland under den tyska okupationen 1941--1944 Gösta Bågenholm, Göteborg	40
10 Tartu - ett litet posthistoriskt överblick 1638--1982 Elmar Ojaste, Göteborg	41 -- 44
11 Estland i Sverige 1948--1980 (exil filateli) Hans Kröndström, Stockholm	45 -- 50
12 E F Ü R - Estniska Filatelist-Förening i Sverige	51 -- 52
13 Estnisk filatelistisk litteratur E F Ü R, Stockholm & Elmar Ojaste, Göteborg	två montrar
14 Estnisk postiljonuniform (c:a 1930), brevlåda, postkartor m. m. Postmuseum, Stockholm	
15 Estniska exlibris Valter Kraner, Mjölby	53 -- 61
16 Filokartia - gamla vykort a) topografiska vyer b) konstkort c) hälsnings-, helg-, skämt- m. m. kort Elmar Ojaste, Göteborg	63 -- 69
17 Skriptofilia - gamla värdepapper, aktier, m. m. Harold Osi, Cambridge	70 -- 73
18 Esternas personbevis, pass, m. m. under 150 år (1833--1983) Elmar Ojaste, Göteborg	74 -- 76

PLAN ÖVER UTSTÄLLNINGEN
NÄITUSE PLAAN

GÖTEBORG
11.5. 1983

ESTNISK
FLYG POST

Tid: 11 maj.

Arrangemang: utställningen Estnisk Flygpost på Post-Expo, Göteborg.

Arrangör: Estival Filateli i samarbete med Posten.

Motiv: flygplanet Junkers F-13 från ett estniskt frimärke 1924-1925.

Adress: Minnespoststämpel Estnisk Flygpost, Gruppkursbandsexp, Postkontoret, 401 10 GÖTEBORG.

(Gummistämpel Gbg 1 1983:85)

■ Brevlåda

Tid: 20-22 maj

Arrangemang: Estnisk Kulturfestival i Göteborg.

Arrangör: Estival Filateli, Göteborg.

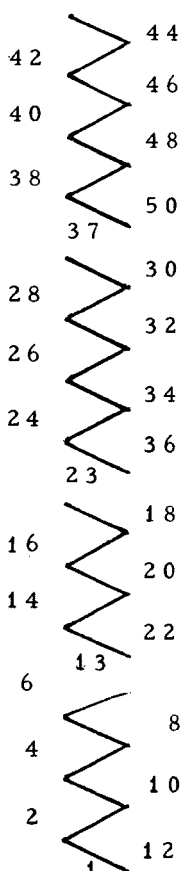
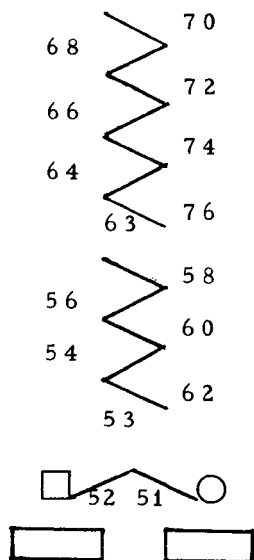
Motiv: Estivalens logotype, bokstäverna »EST».

Adress: Minnespoststämpel Estival, Gruppkursbandsexp, Postkontoret, 401 10 GÖTEBORG.

(Gummistämpel Gbg 1 1983:89)

■ Brevlåda

Ingång

Sissekäik

VI HÅLLER VAD VI LOVAR

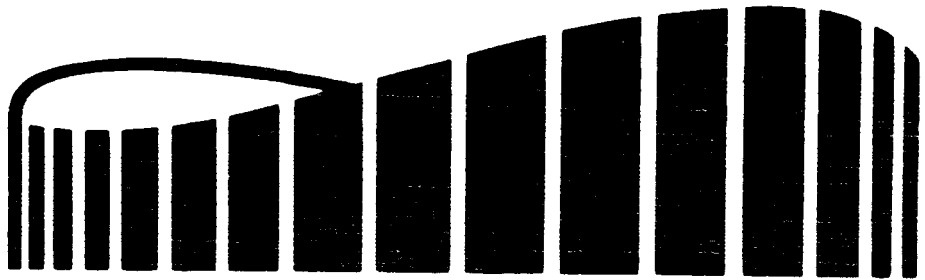
Kompendiet

Kompendietryckeriet HB Box 122 437 00 LINDOME

 031/763250, 761756

Hos oss blir du inget produktionsnummer.

SCANDINAVIUM